

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Problematika nezaměstnanosti venkova na
Litomyšlsku**

bakalářská práce

Autor práce: Eliška Karalová
Studijní program: Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální práce ve veřejné správě
Vedoucí práce: Ing. Marie Klímová, Ph.D.

Datum odevzdání práce: 2. 5. 2013

Abstrakt

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku nezaměstnanosti venkova na Litomyšlsku. Mikroregion Litomyšlsko je součástí okresu Svitavy, který vykazuje nejvyšší míru nezaměstnanosti v rámci Pardubického kraje. Míra nezaměstnanosti se zde pohybuje nad republikovým průměrem. Jedná se o region, kde převládají venkovské obce do 500 obyvatel. Vzhledem k úbytku pracovních míst v primárním sektoru (především v zemědělství, které zde mělo vždy významnou tradici) a v kontextu současné ekonomické situace, považuji toto téma za velice aktuální.

Jako cíl práce jsem stanovila definování hlavních příčin nezaměstnanosti zdejšího venkova, bližší zanalyzování současného stavu a hledání možných řešení tohoto problému. Předpokládám, že bakalářská práce může sloužit jako informační podklad pro Úřad práce ČR- kontaktní pracoviště v Litomyšli, pro Regionální odbor Městského úřadu v Litomyšli nebo pro Sdružení obcí mikroregionu Litomyšlsko.

V teoretické části jsem definovala pojem nezaměstnanost. Zaměřila jsem se na její příčiny, rozdělení, důsledky a aktuální stav. Dále jsem vysvětlila termín venkov, popsala jeho historický vývoj, současné problémy a možnosti rozvoje. Teoretickou část jsem zakončila základní charakteristikou mikroregionu Litomyšl.

Výzkumnou část tvořilo dotazníkové šetření, sekundární analýza dat a nestandardizované rozhovory. Cílem dotazníkového šetření bylo ověření hypotézy, která zněla následovně: nezaměstnaní obyvatelé venkova Litomyšlska jsou více skeptičtější k možnosti nalézt práci než nezaměstnaní městští obyvatelé Litomyšlska. K ověření této hypotézy bylo v dotazníku formulováno osm otázek. Pro zjištění míry skepse došlo k přiřazení číselné hodnoty ke každé odpovědi u otázek, kde bylo možno vybírat z více než dvou možností. Pro porovnání města a vesnice pak byly vypočítány průměrné hodnoty. Statistické rozdíly v odpovědích mezi obyvateli města a venkova byly vyhodnocovány pomocí dvouvýběrového t-testu. Výsledky dotazníkového šetření vykazovaly větší průměrnou míru skepse obyvatel venkova oproti městu. Lze tedy říci, že nezaměstnaní venkovští obyvatelé Litomyšlska jsou více skeptičtější k možnosti nalézt práci než nezaměstnaní městští obyvatelé Litomyšlska. Rozdíl však nebyl statisticky průkazný.

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že venkovské obyvatelstvo častěji hledá zaměstnání delší dobu a v jejich domácnosti mnohdy žijí ještě další nezaměstnaní. Nezaměstnaní z venkova vnímají venkov jako problematičtější (oproti městu) vzhledem k možnosti nalézt práci. O změně bydliště přemýšlejí nezaměstnaní z venkova ve větší míře, ale dojíždět za prací delší vzdálenosti ochotni spíše nejsou.

Díky sekundární analýze dat došlo k porovnání míry nezaměstnanosti v jednotlivých obcích mikroregionu z hlediska jejich velikosti a vzdálenosti od měst. Ukázalo se, že vyšší míra nezaměstnanosti se týká především malých obcí, které nenabízí obyvatelům práci v místě bydliště. Vzdálenost od města nemá na míru nezaměstnanosti výrazný vliv. Roli zde hraje spíše skutečnost, zda se vesnice nachází na silničním tahu mezi dvěma městy či nikoliv.

Pro ucelení obrazu o stavu nezaměstnanosti venkova na Litomyšlsku byla zvolena metoda nestandardizovaných rozhovorů, které poskytli čtyři zástupci venkovských obcí. Jako příčiny nezaměstnanosti zástupci jmenovali špatnou dopravní obslužnost, nízkou vzdělanost a nedostatečnou aktivitu obyvatelstva při hledání zaměstnání. V rozhovorech se ukázalo, jak významnou roli na Litomyšlsku hrála a hrají zemědělská družstva. Dotazovaní zástupci neměli téměř žádné zkušenosti s aktivitami spojenými s rozvojem lokální ekonomiky a místních trhů. Podle nich nejsou ze strany státu dostatečně podporovány.

Jako východisko řešení problému nezaměstnanosti venkova na Litomyšlsku bych navrhovala zkvalitnění dopravní obslužnosti a to zvláště v malých obcích s komplikovanou dostupností do nejbližšího města. Za důležité považuji věnovat větší pozornost skupině dlouhodobě nezaměstnaných. Cestou ke zlepšení situace na venkově je podpora činností, které zvýší soběstačnost venkova. Především je nutné pomoci vytvářet pracovní místa v zemědělství a nabídnout tak možnost zaměstnání přímo v místě bydliště. Tím by došlo ke zmírnění problému s dojížděním. Práce v zemědělství by mohla navrátit do zaměstnání i rizikové skupiny na trhu práce. Vzhledem k turistické atraktivnosti regionu se nabízí jako vhodný zdroj obživy jeho obyvatel také agroturistika. Výše zmíněné činnosti a aktivity by mohli posílit litomyšlský venkov, zmírnit skepsi a pesimismus jeho obyvatel a zvýšit tak jejich sebevědomí.

Abstract

In my graduation thesis I focused to an issue of countryside unemployment in the Litomyšl region. The micro region „Litomyšlsko“ is a part of Svitavy district that reports the highest rate of unemployment on the area of Pardubice region. The rate of unemployment is over the republic average. It is about a region where small villages to 500 inhabitants dominate. According to job decrease in the primary sector (especially in agriculture that always has have a significant tradition here) and in the context of nowadays economic situation I find this issue very topical.

I made my goal to define the main reasons of local countryside unemployment, make detailed analysis of present-day situation and searching the possibilities of this problem solution. I suppose, my graduation thesis could help as an information base of Job Centre of the Czech republic, local office in Litomyšl, of Local department of Municipal office in Litomyšl or Village Association of Litomyšl Micro region.

In the theoretical part I have defined the term unemployment. I focused to its causes, dividing, consequences and a present – day situation. Next, I have explained the term countryside, described its historical evolution, current problems and the possibilities of development. The theoretical part is finished by an elementary characteristic of Litomyšl micro region.

The research part is created by questionnaire survey, secondary analysis of data and non-standardized interviews. The goal of questionnaire survey was to verify the following theory: Unemployed inhabitants of Litomyšl region countryside are more skeptical to the chance of finding job then unemployed town inhabitants of Litomyšl region. There were eight questions in the questionnaire to verify this hypothesis. To find out the degree of skepticism I matched the numeral value to each answer of question with more than two choices. To make comparison of town and village the average values were counted. The statistical difference of answers between inhabitants of town and countryside was evaluated by the double choice t-test. The results of questionnaire survey showed the highest degree of skepticism of village inhabitants in contrast with town inhabitants. It can be said that jobless village inhabitants of Litomyšl region are

more skeptical to the possibility of finding job than jobless town inhabitants of Litomyšl region. But the difference was not statistically demonstrable.

Questionnaire survey found out that the countryside population more often looks for the job for longer period and there are more jobless people in one household. The unemployed from villages perceive countryside as more problematic (in the comparison with town) according to the possibility of finding job. The unemployed from villages in higher degree think of moving, but they are rather not willing to commute longer distances.

Thanks to secondary data analysis I compared the rate of unemployment in particular villages of the micro region according to their size and the distance from towns. It was found out that higher rate of unemployment mainly relates to small villages, which don't offer their inhabitants job there. The distance from town doesn't have considerable influence to the rate of unemployment. The fact if the village is situated on the road between two towns or not plays the important role.

To illustrate the situation of countryside unemployment in Litomyšl region the method of non – standardized interview given by four representatives of villages was chosen. Representatives named the bad transport services, low education and insufficient activity of population in the job search as causes of joblessness. The important role still played by agriculture cooperatives in Litomyšl region was showed by the interviews. The respondent didn't have any experience with the activities connected with local economy and market development. In their opinion, they are not supported enough by the state.

As a way out of countryside unemployment in Litomyšl region I suggest to improve the transport services especially in small villages with complicated accessibility to the nearest town. I found important to pay more attention to the long-term unemployed. The method how to improve the countryside situation is to support activities which raise the self-sufficiency of countryside. First of all it is necessary to help with the formation of jobs in agriculture and offer the possibility to work in the place of residence. It is the way how to decrease problems with commuting. The work in agriculture could return to job also the threat groups of job market. According to touristic attractiveness of the

region agro tourism is suggested to be the suitable source of livelihood. The mentioned activities could strengthen the Litomyšl countryside, reduce skepticism and pessimism of its inhabitants and raise their self-confidence.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2.5. 2013

.....

Eliška Karalová

Poděkování

Děkuji především vedoucí mé práce Ing. Marii Klímové, Ph.D. za její čas, poskytnuté rady a ochotu. Za pomoc při zpracování děkuji také Jiřímu Petráskovi a pracovnícím Kontaktního pracoviště ÚP v Litomyšli.

Obsah

Obsah	8
Úvod.....	10
1. Současný stav.....	11
1.1 Nezaměstnanost	11
1.1.1 Definice nezaměstnanosti.....	11
1.1.2 Měření nezaměstnanosti	11
1.1.3 Druhy nezaměstnanosti	12
1.1.4 Doba trvání a frekvence nezaměstnanosti	13
1.1.5 Nezaměstnanost jako ekonomický problém.....	13
1.1.6 Psychologie nezaměstnanosti	13
1.1.6.1 Reakce na ztrátu zaměstnání.....	14
1.1.7 Sociální dopady nezaměstnanosti.....	15
1.1.7.1 Změna statusu a stigmatizace	15
1.1.7.2 Sociální izolace.....	15
1.1.7.3 Nezaměstnanost a rodina	16
1.1.7.4 Sociálně patologické jevy	16
1.1.8 Rizikové skupiny na trhu práce	16
1.1.9 Aktuální stav nezaměstnanosti v České republice	17
1.2 Venkov v České republice	19
1.2.1 Definice venkova.....	19
1.2.2 Historický vývoj venkova a zemědělství.....	19
1.2.2.1 Vývoj venkova a zemědělství do první světové války	19
1.2.2.2 Český venkov do roku 1948	20
1.2.2.3 Zemědělství a venkov v letech 1948- 1989	20
1.2.2.4 Transformace venkova a zemědělství po roce 1989.....	21
1.2.3 Současný venkov	21
1.2.3.1 Podíl venkovského obyvatelstva	21
1.2.3.2 Demografické trendy	22
1.2.3.3 Zemědělství	22
1.2.3.4 Nezaměstnanost	23
1.2.4 Rozvoj a podpora venkova	23
1.2.4.1 Politika rozvoje venkova na národní úrovni.....	24
1.2.4.2 Politika rozvoje venkova na evropské úrovni.....	24
1.2.5 Ekonomická lokalizace.....	25
1.3 Litomyšlsko	26
1.3.1. Základní charakteristika mikroregionu Litomyšlsko	26
1.3.1.1 Poloha a přírodní podmínky	26
1.3.1.2 Historie města Litomyšl a jeho okolí.....	26
1.3.1.3 Obyvatelstvo	27
1.3.2 Situace na trhu práce v oblasti v oblasti Litomyšlska	27
1.3.2.1 Pracovní příležitosti.....	27
1.3.2.2 Faktory pozitivně a negativně ovlivňující nezaměstnanost	28
1.3.2.3 Aktuální stav nezaměstnanosti	28

1.3.3	Aktivity přispívající k rozvoji venkova a vyšší zaměstnanosti	28
1.3.3.1	Činnost Místní akční skupiny Litomyšlsko	29
1.3.3.2	Farmářské trhy	29
1.3.4.2	Agroturistika	30
1.3.4.3	Družstevnictví na Litomyšlsku	30
2.	Cíl práce a hypotézy	32
2.1	Cíl práce	32
2.2	Hypotéza	32
2.3	Operacionalizace pojmů	32
3.	Metodika	33
3.1	Použité metody a techniky sběru dat	33
3.2	Charakteristika zkoumaného souboru	34
4.	Výsledky	35
4.1	Výsledky dotazníkového šetření	35
4.2	Výsledky sekundární analýzy dat	46
4.3	Výsledky nestandardizovaných rozhovorů	47
5.	Diskuze	52
5.1	Diskuze k dotazníkovému šetření	52
5.2	Ověření hypotézy	56
5.3	Diskuze k sekundární analýze dat	57
5.4	Diskuze k nestandardizovaným rozhovorům	57
6.	Závěr	59
7.	Seznam použitých zdrojů	62
8.	Přílohy	69

Úvod

Nezaměstnanost patří vzhledem k současnému nepříliš příznivému ekonomickému vývoji mezi často diskutovaná témata. Zaměstnání má pro mnoho lidí zcela zásadní význam a jeho následná ztráta vyvolává negativní důsledky a to nejen ekonomické, ale i sociální a psychologické. Od počátku devadesátých let dochází v souvislosti s ekonomickými změnami k úbytku pracovních míst v primárním sektoru. To má vliv především na zaměstnanost venkova, kde obyvatelstvo nacházelo zaměstnání zejména v zemědělství.

Ve své bakalářské práci se chci blíže zaměřit na problematiku nezaměstnanosti venkova v regionu z něhož pocházím- Litomyšlska. Toto téma jsem zvolila vzhledem k rodinným vazbám ke zdejšímu venkovu a zemědělské tradici mých předků.

Mikroregion Litomyšlsko je součástí okresu Svitavy, který vykazuje nejvyšší míru nezaměstnanosti v rámci Pardubického kraje. Míra nezaměstnanost se zde pohybuje nad republikovým průměrem. Významnou roli na Litomyšlsku sehrává územní struktura venkova s převahou obcí do 500 obyvatel.

Vzhledem k úpadku zemědělských činností a v kontextu současné ekonomické situace považuji problém nezaměstnanosti venkova na Litomyšlsku za velice aktuální téma. Rozhodla jsem se tedy, definovat hlavní příčiny nezaměstnanosti zdejšího venkova, současný stav blíže zanalyzovat a hledat možná řešení tohoto problému.

V první části práce seznámím s pojmem nezaměstnanost, jejím rozdělením, měřením, důsledky a aktuálním stavem. Dále se budu zabývat venkovem v ČR. Definuji termín venkovská obec, přiblížím vývoj venkova, současné problémy a možnosti jeho rozvoje. Teoretickou část práce zakončím stručnou charakteristikou mikroregionu Litomyšlsko, analýzou situace na zdejším trhu práce a upozorněním na aktivity, které by mohli přispět k rozvoji zdejšího venkova a zvýšení zaměstnanosti. Ve druhé části práce popíši výsledky dotazníkového šetření, zaměřeného na porovnání skepse venkovského a městského obyvatelstva k možnosti nalézt práci a poznatky o nezaměstnanosti ve venkovských obcích získané sekundární analýzou dat. Výzkumná část je doplněna nestandardizovanými rozhovory se zástupci venkovských obcí.

1. Současný stav

1.1 Nezaměstnanost

V následující části bude věnována pozornost pojmu nezaměstnanost. Blíže se zaměřím na její definici, měření, rozdělení, důsledky, na skupiny ohrožené na trhu práce a aktuální stav nezaměstnanosti v České republice.

1.1.1 Definice nezaměstnanosti

Nezaměstnanost lze definovat jako: *„Stav, ve kterém člověk schopný práce a ochotný pracovat nemá placené zaměstnání. Obvykle používaným kritériem ochoty pracovat jsou kontakty s úřady práce, respektive s potencionálními zaměstnavateli (29).“*

„Pro definování pojmu nezaměstnanost je třeba uvažovat výlučně o zaměstnání, které spočívá v práci na smluvním základě, přičemž smlouva zahrnuje i nárok na materiální odměnu za práci (30).“

Osobu lze označit za zaměstnanou v případě, že má placené zaměstnání nebo sebezaměstnání. Za nezaměstnané považujeme pouze osoby starší patnácti let, jestliže splňují tři základní podmínky. Nemají žádné placené zaměstnání a nejsou ani sebezaměstnány, práci hledají aktivní formou (spolupráce s úřadem práce, využití inzerce, absolvování výběrových řízení a pohovorů) a jsou připraveny okamžitě nebo nejpozději do čtrnácti dnů nastoupit do nového pracovního poměru. Zaměstnaní společně s nezaměstnanými tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo (24).

1.1.2 Měření nezaměstnanosti

Nezaměstnanost měříme takzvanou mírou nezaměstnanosti vyjádřenou v procentech. Vypočítáme ji jako podíl nezaměstnaných osob k pracovním silám (součet počtu zaměstnaných a nezaměstnaných osob) (24).

Kromě měření obecné míry nezaměstnanosti lze zjišťovat také specifické údaje o nezaměstnanosti (např. struktura nezaměstnaného obyvatelstva podle věku). V České republice poskytují údaje o nezaměstnanosti úřady práce a to s měsíční frekvencí. Protože ne každý nezaměstnaný je evidován na úřadu práce, probíhá každé čtvrtletí výběrové šetření pracovních sil (dále jen VŠPS), které zajišťuje Český statistický úřad (dále jen ČSÚ) (23).

1.1.3 Druhy nezaměstnanosti

Podle kritéria dobrovolnosti dělíme nezaměstnanost na dobrovolnou a nedobrovolnou. V případě dobrovolné nezaměstnanosti lidé sice práci hledají, ale za vyšší mzdu, než trh běžně nabízí. Výši a délku trvání dobrovolné nezaměstnanosti můžeme ovlivnit motivací nezaměstnaných k hledání práce prostřednictvím zpřísnění doby poskytování a výšky podpor v nezaměstnanosti. Naopak nezaměstnaní nedobrovolně nemohou najít práci ani za mzdu běžnou na trhu práce či dokonce za nižší. Její příčinou jsou překážky bránící snížení mezd (např. uzákoněná minimální mzda) (15).

Podle tohoto kritéria rozlišujeme frikční, strukturální a cyklickou nezaměstnanost. Frikční nezaměstnanost vzniká v důsledku pohybu pracovníků. Vychází z faktu, že neustále existuje určité množství nezaměstnaných. Lidé mohou být z pracovního poměru propuštěni nebo odcházejí dobrovolně a hledají práci novou. V případě tohoto typu nezaměstnanosti nejde o nedostatek volných pracovních míst. Strukturální nezaměstnanost se projevuje poklesem poptávky v určitých odvětvích, která upadají. Jestliže jsou některá odvětví v útlumu, jiná naopak expandují a vznikají tak nová pracovní místa s odlišnými kvalifikačními požadavky. Regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti mohou mít svou příčinu právě v existenci strukturální nezaměstnanosti. Třetí typ označujeme jako nezaměstnanost cyklickou. Je spojena s hospodářským poklesem a následným snížením poptávky po práci ve většině odvětví. Počet volných pracovních míst není dostatečný a proto ji lze považovat za nedobrovolnou (13).

1.1.4 Doba trvání a frekvence nezaměstnanosti

Dobou trvání nezaměstnanosti chápeme průměrnou délku období, ve kterém osoba není v pracovním poměru. Délka trvání nezaměstnanosti závisí na několika faktorech. Ovlivňují ji cyklické faktory a strukturální charakteristika trhu práce. V důsledku prodlužování průměrné délky nezaměstnanosti se objevuje mnoho negativních jevů. Frekvence nezaměstnanosti je průměrné číslo, které ukazuje, kolikrát za dané časové období byla osoba nezaměstnaná. Toto číslo závisí především na výkyvech agregátní poptávky po zboží a službách a současně i na poptávce po práci firm, působících v odlišných odvětvích a pracovních oblastech (24).

1.1.5 Nezaměstnanost jako ekonomický problém

„Ekonomické důsledky nezaměstnanosti jsou představovány ztrátou produkce (nevytvořením části produktu) v podobě rozdílu mezi skutečným a potencionálním produktem (13).“ Potenciální produkt by byl vyprodukován, v případě, že by nezaměstnaní pracovali. V průběhu nezaměstnanosti také dochází k znehodnocování lidského kapitálu, do něhož řadíme vzdělání, zkušenosti z předchozích zaměstnání, dovednosti nebo pracovní návyky (13). Nezaměstnanost však nelze vnímat pouze jako negativní jev. Kdyby byla nezaměstnanost nulová, lidé by nastupovali na pracovní místa bez ohledu na to, jestli jsou pro ně vhodné vzhledem k jejich schopnostem a představám. Stejně tak i zaměstnavatelé mohou vybírat z velkého množství kandidátů na jimi nabízená pracovní místa (23).

1.1.6 Psychologie nezaměstnanosti

Pro člověka má zaměstnání důležitou hodnotu nejen z pohledu materiálního prospěchu, díky kterému lze uspokojovat odlišné potřeby. Zaměstnání nám dává pocit užitečnosti, seberealizace, sebeúcty, sebeuplatnění a důstojné existence. Díky zaměstnání může pracující rozvíjet své schopnosti, znalosti, utvářet svou osobní identitu a poznávat hranice svých možností. Práce se pro mnohé stává smyslem života a její náhlá ztráta může vyvolat nejen ekonomické, ale i psychické či zdravotní problémy. To jak se člověk s touto obtížnou situací vypořádá je značně individuální. Podmíněno je

například odolností člověka vůči psychické zátěži a stresu, věkem, pohlavím, kvalifikací nebo finančními možnostmi (3).

1.1.6.1 Reakce na ztrátu zaměstnání

Reakce na ztrátu zaměstnání probíhá v pěti fázích, které mají individuální délku trvání. První fáze je charakteristická počátečním šokem. Nezaměstnaní často problém popírají a nemohou uvěřit, že taková situace vůbec nastala. Po přijetí tohoto faktu přichází pocity vzteku. Někteří lidé však prožívají úlevu a ztrátu práce přijímají jako výzvu. Druhou fází provází optimismus. Lidé bez práce věří, že brzy najdou nové zaměstnání a vynakládají na to velké úsilí. Pokud se tak nestane a člověk nemá ani naději, že by práci našel, přichází fáze přechodu do kategorie dlouhodobé nezaměstnanosti. Nezaměstnaný ztrácí osobní pohodu, jeho myšlení je pesimistické, prožívá stres a klesá jeho aktivita, kterou vynakládal k nalezení nového zaměstnání. Předposlední fáze se vyznačuje adaptací na životní styl nezaměstnaného. Jestliže nezaměstnaný nemůže po dlouhou dobu práci najít, stává se pasivním, apatickým, fatalistickým a ztrácí veškerou naději. Kvůli nízkému sebevědomí prožívá pocity bezmocnosti. Pátá fáze je nazývána fází přetrvávající nedůvěry. Nezaměstnaný sice práci najde, ale stále pociťuje nejistotu. Člověk navyklý na pasivní roli nezaměstnaného nyní obtížně zvládá nové situace, jeho sebedůvěra je nízká a pociťuje také úbytek mnoha pracovních kompetencí získaných v předchozích zaměstnáních (45).

Čím déle stav nezaměstnanosti trvá, tím větší psychické změny se na člověku projevují. Obtížněji tuto skutečnost prožívají lidé více motivovaní k práci. Člověk zažívá pocity studu a ponížení, klesá jeho životní spokojenost a stává se emočně labilním. Nezaměstnaný uplatňuje celou řadu obranných reakcí (např. svádí vinu za tuto situaci na neovlivnitelné faktory). Trpí nedostatkem podnětů, mění se jeho denní stereotyp a mnohdy je sužován nudou. Dochází u něho k narušení pocitu bezpečí i jistoty, má odlišné představy o budoucnosti a postoje k životu (45). Dlouhodobá psychická zátěž se často ve svých důsledcích projevuje jako tělesné onemocnění. Jako příklad psychosomatických onemocnění, která mohou být způsobena psychickým

vypětím a stresem při ztrátě zaměstnání jmenujme například vysoký krevní tlak, kožní onemocnění, astma, vředové choroby žaludku nebo cukrovku (3).

1.1.7 Sociální dopady nezaměstnanosti

Vzhledem k tradičnímu vysokému hodnocení práce v rámci naší střeoevropské kultury má nezaměstnanost značný vliv i na život ve společnosti. Většina společnosti vnímá nezaměstnanost negativně a za její příčinu považuje osobní selhání či neschopnost jedince. Přijetí role nezaměstnaného proto bývá spojené s jistým sociálním znevýhodněním a stigmatizací (45).

1.1.7.1 Změna statusu a stigmatizace

Ztráta práce neznamena pouze ztrátu statusu spojeného s určitým druhem povolání, ale také nutnost přijmout status nový a značně podřadný (status nezaměstnaného). Člověk upadá na nižší společenskou úroveň. V rámci konzumní společnosti se považuje za morální závazek dodržení určitého životního standardu, na který však nezaměstnaný nemůže kvůli finanční tísní dosáhnout (27). Propuštění z práce není tak velké sociální stigma pro ženy jako pro muže. Při ztrátě zaměstnání se žena stále ztotožňuje s rolí matky nebo svůj život naplňuje péčí o domácnost. Od muže společnost očekává identifikaci s rolí živitele rodiny. Ztrátu jeho statusu, autority a dominance pro něho znamená daleko větší psychickou zátěž a tlak ze strany společnosti (45).

1.1.7.2 Sociální izolace

Jestliže pracující přijde o zaměstnání znamená to pro něho ztrátu sociálních kontaktů vzniklých na pracovišti, ale i kontaktů přímo nesouvisejících s prací, které nelze nahradit kontakty v rámci rodiny a přátel. Frekvence sociálních kontaktů v průběhu nezaměstnanosti bývá nižší ve vztahu k širšímu okolí a často i nukleární rodiny. Důvodem omezování sociálních kontaktů může být pocit stigmatizace a vyhýbání se většinové (zaměstnané) společnosti. Nezaměstnaný nechce trávit čas s lidmi zaměstnanými (je to pro něho depresivní) ani s bývalými kolegy, protože v tomto případě často vážne komunikace, z důvodu chybějících témat rozhovorů

běžných z pracovního prostředí. Čím déle trvá nezaměstnanost, tím více se prohlubuje sociální izolace člověka bez práce (27).

1.1.7.3 Nezaměstnanost a rodina

Důsledky ztráty zaměstnání kromě samotného nezaměstnaného zasahují i členy jeho nukleární rodiny a blízké příbuzné. V rámci rodiny lze pozorovat změny v oblasti ekonomických možností, narušení systému a struktury rodiny, denních zvyklostí, sociálních vztahů, rozdělení práce a v neposlední řadě ztrátu autority a statusu zaměstnaného, který získal výkonem povolání a finančními příspěvky do rodinného rozpočtu. Do sociální izolace se nemusí dostat pouze nezaměstnaný, ale i celá jeho rodina. Vzniklé napětí způsobené stresem a proměnami tradičního řádu rodiny ji mnohdy mohou i rozbít. Na druhou stranu se rodina stává zdrojem podpory, pomoci a útočištěm pro osobu postiženou nezaměstnaností (27).

1.1.7.4 Sociálně patologické jevy

Nezaměstnanost v masové míře negativně dopadá na celou populaci. Společnost s vysokým procentem dlouhodobě nezaměstnaných provází výskyt sociálně patologických jevů. Nezaměstnaný jedinec prochází obdobím plným stresu, dezorganizace jeho života a nestabilizovaných vztahů v rodině, což se může projevit zvýšenou konzumací alkoholu nebo požíváním drog. Velké množství sebevražd ze sociálních příčin má na svědomí právě nezaměstnanost. Dlouhodobou nezaměstnanost provází zvýšená kriminalita, násilí, rasové konflikty a ztráta úcty k autoritám, úpadek osobních hodnot a rozklad občanské společnosti (3).

1.1.8 Rizikové skupiny na trhu práce

Na trhu práce se objevují skupiny lidí s větším rizikem ztráty zaměstnání a opakované nezaměstnanosti. Právě na tyto skupiny by měla být orientována politika zaměstnanosti a zvýšena pomoc v oblasti poradenství. Při vstupu na trh práce jsou znevýhodněny skupiny absolventů středních a vysokých škol z důvodu absence zkušeností a pracovních návyků (3). Osoby starší padesáti let prožívají ztrátu práce jako

obtížně zvladatelnou stresovou situací a to především z důvodu zvýšeného sklonu k pesimismu, úbytku fyzických sil a zhoršenému zdravotnímu stavu. Mnohdy také nedosahují požadované kvalifikace a nemají požadované znalosti a zkušenosti (45). Z hlediska pohlaví patří mezi znevýhodněné skupiny na trhu práce ženy. Zaměstnavatelé většinou upřednostňují muže bez mateřských povinností. Role matky vyžaduje mnohdy zkrácenou pracovní dobu a toleranci častých pracovních absencí. Problém s uplatněním na trhu práce pozorujeme také u osob se zdravotním postižením. Obvykle se dostávají do bezvýchodné životní situace, protože současný trh práce vyžaduje produktivitu práce a výkon, jemuž nemohou stačit. Vzniká tak obrovský tlak na rodiny, které musí o nezaměstnanou zdravotně postiženou osobu pečovat. Nejpočetnější skupinu mezi nezaměstnanými tvoří nekvalifikovaní pracovníci. Mezi ně řadíme například osoby bez zájmu o zaměstnání, osoby se sklony k deviantnímu chování, propuštěné z výkonu trestu či obtížně vzdělavatelné. Riziko nezaměstnanosti je zvýšené u lidí z nízkých sociálních vrstev a minorit. Stále obtížněji získávají práci Romové. V rámci jejich kultury a zvyklostí není zaměstnání považováno za významnou životní hodnotu. Většina z nich ukončí proces vzdělávání základní školou a nedosahují ani dalších rekvalifikací (3).

1.1.9 Aktuální stav nezaměstnanosti v České republice

Nezaměstnanost v ČR prošla mezi lety 1993- 2011 vývojem. Obecnou míru nezaměstnanosti v roce 1993 udávalo podle dat ČSÚ číslo 4,3 %. V roce 2000 se vyšplhala na rekordních 8,8 %. Od roku 2004 pak obecná míra nezaměstnanosti klesla z čísla 8,3 % na 4,4 %. Roky 2009, 2010, 2011 jsou spojeny s hodnotami 6,7 %, 7,3 % a 6,7 % (5).

Mezi kraje nejvíce zasažené nezaměstnaností patří podle údajů z roku 2011 Ústecký kraj (9,8 %) a Moravskoslezský kraj (9,3 %). Naopak nejnižší obecnou míru nezaměstnanosti lze trvale zaznamenat v hlavním městě Praha (v roce 2011 zde dosáhla 3,6 %) a dále také ve Středočeském kraji (5,1 %) a Plzeňském kraji (5,1 %) (5). Údaje pořízené v rámci VŠPS ukazují, že v roce 2011 bylo v průměru nezaměstnaných 353,6 tisíc. osob. S uplatněním na trhu práce mají z dlouhodobého hlediska větší potíže ženy

než muži. Ženám také trvá delší dobu, než naleznou nové zaměstnání. Z pohledu nejvyššího dosaženého vzdělání tvořilo nejpočetnější skupinu nezaměstnaných obyvatelstvo se středním vzděláním bez maturity (44,4 %) a nejmenší pak vysokoškolsky vzdělání (7,9 %) **(8)**.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV), které měří registrovanou míru nezaměstnanosti na základě počtu uchazečů o zaměstnání registrovaných na pracovištích úřadu práce, klesla v roce 2011 nezaměstnanost oproti předchozímu roku na hodnotu 8,6 % **(39)**.

Od ledna 2013 dochází ke změně ve způsobu měření nezaměstnanosti. Jako ukazatel registrované nezaměstnanosti používá nyní MPSV takzvaný podíl nezaměstnaných osob, který je vyjádřen jako podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento nový ukazatel nelze srovnávat s dosud zveřejňovanou mírou registrované nezaměstnanosti, protože má rozdílnou definici a tudíž i jinou úroveň **(34)**.

Poslední údaje MPSV k 31. 12. 2013 ukazují, že míra nezaměstnanosti počítaná podle nové metodiky dosahuje 8 %. K tomuto datu bylo bez práce 585 809 lidí, což je o 40 498 více než na konci loňského prosince. Počet volných pracovních míst udává číslo 33 794. Na jedno pracovní místo pak připadá průměrně 17,3 uchazeče. Protože počet lidí bez práce neustále roste a míra nezaměstnanosti je o 3,2 procentních bodu nižší v porovnání s průměrem zemí EU, rozhodlo se MPSV poskytnout na politiku zaměstnanosti o 3,9 miliardy korun více než v loňském roce. Politika zaměstnanosti se na základě doporučení Evropské komise zaměří speciálním programem, dotovaným Evropským sociálním fondem, především na mladé lidi do pětadvaceti let **(11)**.

1.2 Venkov v České republice

Podkapitola venkov v ČR obsahuje definici pojmu venkov, popisuje jeho historický vývoji a současný stav. Dále se zabývá politikou podpory venkova a pojmem ekonomická lokalizace.

1.2.1 Definice venkova

Pro pojem venkov neexistuje jednotná definice. Jeho vymezení se liší především z hlediska různých vědních oborů a účelů, pro které je definován. Podle metodiky Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj patří mezi venkovské obce sídla s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/ km². Regiony pak dělí podle procenta obyvatel žijících ve venkovských obcích na venkovské (50 % obyvatelstva), významně venkovské (15-50 % obyvatelstva) a výrazně městské (méně než 15 % obyvatelstva). Vládní dokument Strategie regionálního rozvoje České republiky označuje obce za venkovské, jestliže počet jejich obyvatel nepřevyšuje 2000. Dále rozlišuje tři typy venkovských oblastí: příměstský venkov, mezilehlý venkov a odlehlý venkov (6).

Pojem venkov se liší od termínu vesnice. Vesnice je pojmenování pro zastavěná území venkovského typu. Označení venkov však v sobě zahrnuje nejen tyto sídla, ale i volnou krajinu v okolí vesnice (zemědělské půdy, lesy, plochy místních komunikací...) (42).

1.2.2 Historický vývoj venkova a zemědělství

Současnou podobu venkova a rozdíly mezi jednotlivými regiony ovlivnily především odlišné přírodní podmínky a historický vývoj, který probíhal v rámci jednotlivých regionů také různě (38).

1.2.2.1 Vývoj venkova a zemědělství do první světové války

O venkovském osídlení v Českých zemích lze hovořit od 4-6. století, kdy na naše území přichází kmen Slovanů. V dalších letech se venkované věnovali především výrobě a produkci potravin. Jako poddaní měli poté značně omezeny osobní práva a

svobody. Jejich postavení změnila až vláda Josefa II. a jeho reformy. Další změny venkov zaznamenal v revolučním roce 1848, kdy došlo k ukončení feudálního období, zrušení poddanství a rozvoji techniky. Význam venkova však klesal, protože velké množství obyvatel se stěhovalo za prací do měst **(38)**.

1.2.2.2 Český venkov do roku 1948

Po první světové válce a vzniku Československa se díky pozemkové reformě dostala zemědělská půda německé šlechty do rukou českých dělníků a rolníků. Konec druhé světové války je spojen s odsunem německého obyvatelstva a osídlování hranic novými obyvateli. S tímto procesem souvisela řada problémů a jeho důsledky jsou patrné dodnes **(38)**. V polovině 19. století se u nás začala objevovat první družstva. Mnoho metod a zkušeností převzali čeští družstevníci především z Anglie, kolébky družstevního hnutí. Pro družstva bylo typické vlastnění jejich členy, demokratický princip, důraz na poskytování služeb místo maximalizace zisku, upřednostňování vyššího zájmu celku a působnost v rámci jedné vesnice. Vznikaly především kumpeličky (poskytování úvěrů s nízkým úrokem rolníkům), zemědělská družstva, skladovací, zásobovací, elektrická nebo lihovarnická družstva **(19)**.

1.2.2.3 Zemědělství a venkov v letech 1948- 1989

S nástupem komunistické strany k moci bylo znárodněno 95 % veškerého průmyslu, velkoobchodu, zahraničního obchodu, peněžnictví a také družstevnictví. V tomto období dochází i přes odpor mnoha statkářů a sedláků k procesu kolektivizace, jehož cílem bylo sjednocení zemědělské výroby pod JZD. Kolektivizace probíhala ve třech vlnách a postupně docházelo k zotřívání nátlaku na zemědělce, s cílem přimět je k zespolečenštění soukromého vlastnictví **(26)**. Rokem 1949 započalo tažení proti „kulakům“ (vesnickým boháčům), považovaných za největší překážku kolektivizace. Tito rolníci se stávali často oběťmi uměle vykonstruovaných politických procesů. V letech 1948- 1955 bylo takto odsouzeno 62 000- 65 000 občanů naší republiky **(20)**. Mezi typické znaky tohoto období patří také zvýšení produktivity zemědělské výroby, růst vybavenosti vybraných obcí (především střediskových obcí),

odchod mladého obyvatelstva z vesnic do měst, nulová nezaměstnanost či bezplatné školství a zdravotnictví **(38)**.

1.2.2.4 Transformace venkova a zemědělství po roce 1989

Po Sametové revoluci v roce 1989 přichází ekonomické změny a proces transformace a to jak společnosti, tak i zemědělství. Skutečnost, že soukromé vlastnictví se opět vrací do rukou původních majitelů, znamenala často pro obyvatelstvo vesnic nejistotu. Nejistota se projevila také v postoji k soukromému podnikání. Zemědělství pracovníci v mnohých případech dál pronajímali své navrácené pozemky nově vytvořeným podnikům, protože neměli k soukromému podnikání dostatek finančních prostředků, zkušeností a znalostí legislativy. Zemědělské podniky procházely organizačními změnami, což vedlo k propouštění zaměstnanců. Požadavek na růst kvality práce způsobil obavy nekvalifikovaných pracovníků, kteří se cítili ohroženi ztrátou zaměstnání a sociálních jistot. Mezi další rysy toho období lze zařadit také klesající velikost vesnic, větší důraz kladený na obytnou funkci bydlení (pokles funkce hospodářské) nebo úbytek pracovních míst vhodných pro obyvatele venkova **(26)**.

1.2.3 Současný venkov

Z pohledu ekonomického, demografického i sociálního pozorujeme v rámci venkovského prostředí a měst odlišnosti. V mnohých oblastech (nezaměstnanost, výše příjmů obyvatelstva...) je pro venkov v porovnání s městy situace nepříznivá **(40)**.

1.2.3.1 Podíl venkovského obyvatelstva

Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2011 uvádí, že obce s počtem obyvatel menším než 2000 zaujímaly téměř 73 % území našeho státu a žilo zde 26,6 % obyvatel ČR. V průběhu posledních pěti let se zvýšil počet obyvatel venkovského prostoru o 5 %. Z dlouhodobého hlediska mírně vzrůstá počet obyvatel žijících ve venkovském prostoru. Na rozdíl od obcí s počtem obyvatel nad 500, kde se počet obyvatel zvyšuje a roste i počet těchto obcí, v obcích do 500 obyvatel je vývoj opačný **(16)**.

1.2.3.2 Demografické trendy

V posledním desetiletí došlo k výrazné změně v migraci obyvatelstva. Zatímco dříve se rozrůstala především města, nyní zaznamenává migrační přírůstky venkov. Stěhování obyvatelstva do vesnic se však liší v rámci jednotlivých regionů. Lidé se stěhují především do suburbanizačních zón (území v blízkosti měst). Obyvatelé venkova stále nedosahují vyšší úrovně vzdělanosti než obyvatelé měst, což by se mohlo změnit v důsledku migrace obyvatelstva do venkovských oblastí. Oproti venkovu uzavírá více sňatků obyvatelstvo ve městech. Naopak rozvodovost a úmrtnost je na venkově nepatrně vyšší. Co se týče porodnosti, jsou rozdíly mezi těmito lokalitami minimální (38).

1.2.3.3 Zemědělství

Porevoluční změny zapříčinily, že zemědělství přestalo být hlavním odvětvím, v němž nachází obyvatelé venkova zaměstnání. V oblastech s nízkou zemědělskou produkcí jsou soukromí zemědělci často závislí na finančních zdrojích z dotací (38). Počet zaměstnaných v zemědělství trvale klesá. Podíl obyvatelstva pracujícího v zemědělském sektoru činil v roce 2011 2,2 % z celkového počtu zaměstnaných (16).

Po roce 1990 se v ČR začalo rozvíjet ekologické zemědělství. „*Ekologické zemědělství je způsob hospodaření, jehož cílem je výroba kvalitních potravin s vysokou nutriční hodnotou, využívající trvale udržitelné metody bez používání agrochemických přípravků, minimalizující poškozování životního prostředí a přírody a optimalizující zdraví rostlin, zvířat i lidí (41).*“ O současné vzrůstající oblibě tohoto typu zemědělství vypovídají statistické údaje ze šetření Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. K 31. 12. 2011 vzrostla celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch na téměř 500 000 ha, což představuje podíl 11,40 % z celkové výměry zemědělské půdy. Dále byl k tomuto datu zaznamenán nárůst ekologických zemědělců o 403 subjektů a počet ekofarem se vyšplhal téměř na 4000. Trvalý nárůst lze pozorovat také vzhledem k počtu výrobců biopotravin. Mezi hlavní oblasti ekologického zemědělství patří méně příznivé horské a podhorské regiony ČR. V Jihočeském, Karlovarském, Moravskoslezském,

Plzeňském a Ústeckém kraji se nachází téměř 60 % ploch obhospodařovaných ekologickým způsobem (17).

Dalším současným trendem a doplňkovou činností v rámci zemědělské výroby je agroturistika. Tato forma cestovního ruchu ve venkovském prostředí nabízí služby spojené se stravováním, ubytováním, rekreací a různými zážitky, které poskytují rodinné farmy či jiné zemědělské subjekty. Přínosem agroturistiky může být snížení nezaměstnanosti a tvorba nových pracovních míst v zemědělství i jiných oborech spojených s cestovním ruchem, zvýšení finančního příjmu zemědělských podniků a farem, stabilizace osídlení venkova, dostatečný odbyt zemědělských výrobků nebo oživení tradic a folklóru obce. Příliš velká návštěvnost vesnic však může způsobovat stres a zátěž pro místní obyvatelstvo a negativně ovlivňovat životní prostředí (37).

1.2.3.4 Nezaměstnanost

Z hlediska uplatnění na trhu práce je situace pro venkovské obyvatelstvo v porovnání s městským obyvatelstvem trvale méně příznivá. V roce 2011 sice došlo ke snížení venkovské míry nezaměstnanosti vzhledem k republikovému průměru, ale oproti městům zůstává stále vyšší. Ve městech vyšplhala registrovaná míra nezaměstnanosti v roce 2011 na 8,4 % a na vesnicích činila 9 %. Přibližně čtvrtinu evidovaných uchazečů o zaměstnání na úradech práce tvořilo obyvatelstvo venkova. Dalším problémem je nedostatek pracovních míst na venkově (nabízí se zde pouze šestina všech volných pracovních míst). Na jedno volné pracovní místo připadalo v rámci celé ČR v průměru 13,3 uchazečů a na venkově 22,4 uchazečů (40).

1.2.4 Rozvoj a podpora venkova

V ČR se začala politika rozvoje venkova rozvíjet až v období příprav na vstup do EU, kdy bylo nutné sladit potřeby venkova se zemědělskou politikou EU, jejími koncepčními vizemi a připravit se na opatření, jejichž realizace v ostatních členských zemích již proběhla. Rozvojové programy venkova se zaměřují především na diverzifikaci zemědělských aktivit, tvorbu nových pracovních míst, podporu kvality života, cestovního ruchu nebo podnikání (38).

1.2.4.1 Politika rozvoje venkova na národní úrovni

Rozvoj venkova ovlivňuje svou činností velké množství aktérů politiky rozvoje. Na lokální úrovni hrají klíčovou roli obce, místní spolky, neziskové organizace, ale i školy a zemědělská družstva. Mikroregionální úroveň reprezentují dobrovolné svazky obcí nebo spolupráce obcí a měst v rámci místních akčních skupin (dále jen MAS). Jako příklad aktérů politiky rozvoje venkova na krajské úrovni uveďme krajské úřady, krajská informační střediska a krajské centrály cestovního ruchu. Na národní úrovni působí především ministerstva (ministerstvo zemědělství, životního prostředí, ministerstvo pro místní rozvoj...), Hospodářská komora České republiky nebo Spolek pro obnovu venkova. K dosahování svých cílů používají tyto aktéři různé typy nástrojů např. administrativní nástroje (legislativa, normy), koncepční nástroje (programy, plány a strategie), sociálně- psychologické nástroje (vzdělávání, motivace) a v neposlední řadě také finanční nástroje (dotace, granty) (25). Jako příklady programů financovaných z národních zdrojů lze jmenovat Program EDUCA zaměřený na rozvoj profesní vzdělanosti zaměstnanců, Program obnovy venkova spravovaný Ministerstvem pro místní rozvoj a samostatné účelové rozvojové fondy, kterými disponují kraje (38).

1.2.4.2 Politika rozvoje venkova na evropské úrovni

Významný podíl na financování rozvoje venkova v ČR mají fondy EU. Čerpání finančních zdrojů z těchto fondů je podmíněno zpracováním strategických dokumentů, které popisují cíle, na jejichž dosažení jsou finance zapotřebí a tvorbou projektových záměrů zpracovávaných různými subjekty. Základní rozvojová strategie ČR je obsažena v Národním strategickém referenčním rámci, konkrétní oblasti podpory pak vymezují operační programy (18).

Program rozvoje venkova ČR na období 2007- 2013, díky němuž lze čerpat finance z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova tvoří tři tématické osy. První se zaměřuje na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví. Druhá se soustředí na ochranu životního prostředí a krajiny. Ke zkvalitnění života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova směřuje osa třetí (14).

1.2.5 Ekonomická lokalizace

Jednou z možností jak přispět k větší soběstačnosti a konkurenceschopnosti venkovských obcí (ale i regionů, zemí nebo několika zemí) je lokalizace ekonomiky. Tato alternativa k ekonomické globalizaci v sobě zahrnuje především podporu lokální výroby, trhů, investic, místně vlastněných podniků a to s využíváním místních zdrojů a zaměstnávání místních obyvatel. Obce a regiony by měli podle této teorie vyrábět, na co stačí sami a až v případě, kdy tak učinit nemohou, využít možnost směny. Lokální ekonomika stojí na principech demokracie a subsidiarity. Lidem je umožněno rozhodovat ve věcech, které se jich přímo týkají a za svou volbu následně nést odpovědnost **(19)**.

Tento přístup v sobě zahrnuje mnohé nejen ekonomické výhody. Podpora místních výrobků a omezení dovozu těch zahraničních, přispívá k vyšší zaměstnanosti obyvatelstva. Ekonomická soběstačnost snižuje závislost na nestabilním ekonomickém systému, který je ohrožen krachem. Z hlediska přírody a trvale udržitelného rozvoje dochází ke snížení přepravních nároků, čímž se zmírňují dopady na životní prostředí. Lokální zemědělská produkce pro vlastní spotřebu navíc upřednostňuje principy ekologického zemědělství **(19)**.

1.3 Litomyšlsko

Kapitola Litomyšlsko obsahuje základní charakteristiku mikroregionu Litomyšlsko, popis aktuální situace na trhu práce a také příklady aktivit, které mohou přispět ke zvýšení zaměstnanosti a rozvoji venkova v této oblasti.

1.3.1. Základní charakteristika mikroregionu Litomyšlsko

Mikroregion byl založen v roce 2001 a v současné době dobrovolně sdružuje 41 obcí. Cílem mikroregionu je společná spolupráce obcí v oblasti rozvoje venkova, služeb, ekonomie, trvale udržitelného rozvoje, ale také propagace regionu a podpory cestovního ruchu (32).

1.3.1.1 Poloha a přírodní podmínky

Mikroregion Litomyšlsko se nachází v Pardubickém kraji a zasahuje do tří bývalých okresů (Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí) (viz příloha č. 1). Kromě města Litomyšl, centra regionu, se v blízkosti nachází také Choceň, Vysoké Mýto, Svitavy, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí a Hlinsko. Mikroregion zabírá území o rozloze 41 035 ha. Zdejší povrch lze označit jako členitý. Nejvyšší nadmořskou výšku naměříme v okolí města Proseč (550 m n.m.) a nejnižší v katastru obce Cerekvice nad Loučnou (285 m n.m.). Regionem protékají řeky Loučná a Chrudimka, které spadají do povodí Labe. Zdejší mírně teplé klima má pozitivní vliv na zemědělskou činnost. Zdejší krajina, často vyhledávaná turisty k rekreaci, nabízí mnohé přírodní i kulturní zajímavosti (pískovcové skály, nedotčená venkovská zákoutí nebo velké množství cyklostezek...) (32).

1.3.1.2 Historie města Litomyšl a jeho okolí

První osídlování dnešního Litomyšlska, vznikalo podél obchodní stezky, takzvané Trstenické stezky, spojující Čechy a Moravu. Kosmas se v 10. století ve své kronice zmiňuje o zdejším slavníkovském hradišti. Na město povýšil Litomyšl Přemysl Otakar II. ve 13. století. V 16. století se pánem litomyšlského panství stal Vratislav II.

z Pernštejna, který zde nechal postavit renesanční zámek. Po třicetileté válce se stalo okolí města Litomyšle centrem povstání poddaných, nespokojených s robotou a dalšími povinnostmi. Město po celou svou historii bojovalo s požáry a povodněmi. Katastrofální následky měly především požáry z 18. století. Druhá světová válka znamenala pro město likvidaci zdejší židovské obce a pro jeho přilehlé obce především změnu národnostního složení z důvodu poválečného odsunu německého obyvatelstva. Po sametové revoluci došlo k obnově mnoha zdejších památek, rozvoji závodu Vertex, byla založena restaurátorská škola a zámecký areál, zapsaný na seznam světového dědictví Unesco (31).

1.3.1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel členských obcí mikroregionu se pohybuje kolem 29.900. Pro Litomyšlsko je typické, že zde převažují obce do 500 obyvatel, které tvoří cca 70 % celkového počtu obcí mikroregionu (32). Nejvíce obyvatel žije samozřejmě ve městě Litomyšl. Podle údajů ze sčítání lidu, domu a bytů 2011 činil počet obyvatel s trvalým nebo dlouhodobým pobytem v tomto městě 10 233 (z toho 4 944 mužů a 5 289 žen). Mezi další obce s vyšším počtem obyvatel patří například Proseč, Sloupnice, Horní a Dolní Újezd, Sebranice nebo Cerekvice nad Loučnou (7).

1.3.2 Situace na trhu práce v oblasti v oblasti Litomyšlska

Aktuální situaci na trhu práce popíši na nabídce pracovních příležitostí, faktorech, které pozitivně a negativně ovlivňují nezaměstnanost a míře nezaměstnanosti mikroregionu.

1.3.2.1 Pracovní příležitosti

Z přehledu ekonomických subjektů s více než padesáti zaměstnanci, působících v oblasti Litomyšlska vyplývá, že mezi zaměstnavatele s nejvyšším počtem zaměstnanců patří firma Saint-Gobain Vertex, s.r.o. Tato společnost sídlí ve městě Litomyšl a zabývá se výrobou skelných vláken. Druhým největším zaměstnavatelem je Litomyšlská nemocnice, a.s. Do kategorie 250-499 zaměstnanců se řadí společnost

Mach drůbež a.s. rovněž se sídlem v Litomyšli a dále Zemědělské družstvo Dolní Újezd (43).

1.3.2.2 Faktory pozitivně a negativně ovlivňující nezaměstnanost

Okres Svitavy, kam území Litomyšlska spadá, se vyznačuje nepříznivou vzdělanostní strukturou v porovnání s Pardubickým krajem. Negativním dopadem na zaměstnanost může být fakt, že do této oblasti nezasahuje dálniční síť. Okresem však prochází rychlostní silnice R 35 pro motorová vozidla, která bude po svém dokončení s přibližně 250 km délkou nejdelší tuzemskou rychlostní silnicí. Zaměstnanost může příznivě ovlivnit stále rostoucí podíl výroby skelných vláken společností Saint-Gobain Adfors CZ (4).

1.3.2.3 Aktuální stav nezaměstnanosti

K 30.11.2012 se průměrná míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji vyšplhala na 8,1 %. Nezaměstnanost v okrese Svitavy je pak v porovnání s ostatními okresy v kraji nejvyšší (10,1 %). Údaje z listopadu 2012 pak udávají v rámci mikroregionu Litomyšlsko míru nezaměstnanosti 8,7 %. Mezi obce nejvíce zasažené nezaměstnaností se řadí Květná (24,5 %), Bor u Skutče (20 %), Újezdec (17,9 %), Chotovice (16 %) a Strakov (13,7 %). Ve městech Proseč a Litomyšl se míra nezaměstnanosti pohybovala v hodnotách 8,7 % a 7,6 % (21).

Z pohledu nejvyššího dosaženého vzdělání tvoří na Litomyšlsku nejpočetnější skupinu obyvatel bez zaměstnání absolventi středních odborných škol. Nejvíce nezaměstnaných se pak řadí do věkové kategorie 30-39 let. V evidenci úřadu práce jsou nezaměstnaní nejčastěji po dobu tří měsíců. (21).

1.3.3 Aktivity přispívající k rozvoji venkova a vyšší zaměstnanosti

Jako příklady aktivit, které přispívají k rozvoji venkova patří na Litomyšlsku především činnosti MAS Litomyšlsko, pořádání farmářských trhů a podpora agroturistiky.

1.3.3.1 Činnost Místní akční skupiny Litomyšlsko

V oblasti Litomyšlska působí Místní akční skupina Litomyšlsko. MAS jsou tvořeny především společenstvími občanů, veřejnou správou, soukromými podnikatelskými subjekty či neziskovými organizacemi. Jejich cílem je rozvoj venkova, zemědělství a spolupráce při získávání finančních zdrojů z fondů EU a národních fondů. Mezi úkoly MAS patří projednávání a stanovování rozvojových strategií pro daná území **(35)**.

MAS Litomyšlsko o.p.s vznikla v roce 2007 a nyní působí na území 39 obcí a 2 měst. Celkovým cílem Strategického plánu Leader MAS Litomyšlsko je „Trvale udržitelný rozvoj v regionu v návaznosti na město Litomyšl“. K naplnění plánu dochází prostřednictvím dílčích cílů, mezi něž patří především diverzifikace zemědělských činností, zlepšení kvality života ve venkovských oblastech (např. rozvoj spolkové činnosti, sociálních služeb nebo sportovních a zájmových organizací) nebo diverzifikace a různorodost venkovské ekonomiky (vytváření nových pracovních míst, podpora agroturistiky, zakládání nových podniků...) **(28)**.

V oblasti zaměstnanosti plánuje MAS během roku 2013 realizovat projekt „Zpět na trh práce“, financovaný prostřednictvím Programu obnovy venkova, jako formu personálního poradenství pro osoby bez zaměstnání. Mezi cílové skupiny programu budou patřit především mladí lidé, matky s dětmi, osoby starší 50 let a ostatní obyvatelé regionu, kteří obtížně hledají pracovní místo. Poradenství proběhne v rámci několika seminářů, kde se účastníci dozví například jak napsat životopis, vyhledávat pracovní nabídky nebo jak si počínat během pracovního pohovoru **(28)**.

1.3.3.2 Farmářské trhy

Jednou z možností jak přispět k rozvoji venkova a k podpoře místní výroby, je pořádání farmářských trhů. Tato aktivita se stala velice populární v celé řadě měst ČR. V Litomyšli mohli zájemci nakoupit čerstvou zeleninu, uzeniny, medovinu, čaj nebo rukodělné výrobky od místních malovýrobců a malopěstitelů poprvé v roce 2010. Farmářské trhy se zde konají během letních měsíců každé sobotní dopoledne. Podle tržního řádu zde mohou prodejci nabízet výhradně výrobky z domácích (českých) farem **(12)**.

1.3.4.2 Agroturistika

Ačkoliv Litomyšlsko patří mezi lokality často vyhledávané turisty a může se pochlubit mnohými přírodními památkami, agroturistika zde není v porovnání s jinými regiony Pardubického kraje příliš rozšířena. Jako příklad možného vyžití příznivců agroturistiky lze uvést Agropension U Háje, nacházející se v obci Nedošín, vzdálené jen několik kilometrů od města Litomyšl. Penzion, obklopený rybníky a přírodní rezervací Nedošínský háj, nabízí vyjížďky na koních, farmaření, rybolov a další aktivity v přírodě. Návštěvníci zde mohou také zakoupit zeleninu, vypěstovanou zdejšími farmáři **(1)**.

V Nových Hradech u Skutče lze navštívit malou rodinnou Farmu U Zvědavé kozy. Ta vznikla v roce 2009 a zabývá se chovem koz s produkcí mléka. Farma prodává zájemcům nepasterizované kozí mléko a sýry z kozího mléka, vyráběné s různými příchutěmi. Farma do budoucna plánuje rozšíření výroby a vybudování schválené mlékárny- sýrárny **(10)**.

Do třetice uvádím cíl agroturistiky, který je zajímavým spojením farmy s domem na půl cesty- Farmu Květná v obci Květná u Poličky. Klientům domu na půl cesty je zde poskytnuto ubytování a zároveň i práce (přímo se podílí na hospodářských činnostech na farmě). Farma od roku 2012 nabízí také možnost ubytování pro turisty. Ubytování hosté se mohou aktivně zapojit do každodenních aktivit, spočívajících v péči o zemědělská zvířata a to především o kozy, ovce, prasata a krávy. Během léta dostanou možnost zapojit se do sušení sena, na podzim pro změnu sklízet brambory. V průběhu tohoto roku chce farma otevřít malou sýrárnu a pekárnu **(36)**.

1.3.4.3 Družstevnictví na Litomyšlsku

V roce 1948 se dostávají k moci komunisté a po následné kolektivizaci vznikají na Litomyšlsku významná JZD: Budislav roku 1957, Dolní Újezd 1950, Desná 1956, Horní Újezd 1956, Jarošov 1951, Mladočov 1958, Nová Ves u Jarošova 1953, Nová Ves u Litomyšle 1952, Osík 1955 nebo Poříčí 1958. Zemědělská družstva měla na Litomyšlsku velký význam, jelikož se jedná o region s převahou venkovských obcí do 500 obyvatel. Po roce 1989, stejně jako po celé republice, i zde mnoho družstev zaniká. Následným slučováním zemědělských družstev vzniklo několik podniků, které působí

dodnes. Mezi nejvýznamnější z nich patří v současnosti Zemědělské družstvo Dolní Újezd, jenž zaměstnává kolem 350 lidí. Družstvo se specializuje na rostlinnou, živočišnou i nezemědělskou výrobu. V obci Dolní Újezd také provozuje podnikovou prodejnu potravin a masných výrobků (46).

Na katastrálních územích města Litomyšl, obcí Trstěnice, Karle, Ostrý Kámen nebo Vendolí hospodaří od roku 1950 Zemědělské družstvo Trstěnice. ZD zaměstnává přibližně 54 lidí. Zaměřuje se na klasickou rostlinou a živočišnou výrobu (od roku 2007 specializace pouze na chov skotu) (47).

2. Cíl práce a hypotézy

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce bylo definovat nejvýznamnější příčiny nezaměstnanosti venkova na Litomyšlsku a hledat možná řešení této problematiky.

2.2 Hypotéza

Hypotéza 1: Nezaměstnaní obyvatelé venkova Litomyšlska jsou více skeptičtější k možnosti nalézt práci než nezaměstnaní městští obyvatelé Litomyšlska.

2.3 Operacionalizace pojmů

Za nezaměstnané považujeme osoby, které nemají žádné placené zaměstnání a nejsou ani sebezaměstnány. Obyvatelstvem venkova se pro potřeby výzkumu rozumí obyvatelstvo žijící v obcích, které nemají statut města. Obyvatelstvem města pak lidé žijící v obcích, které statut města mají. Za skeptičtější je považována ta skupina respondentů (z města nebo venkova), pro niž je průměrná míra skepse vyšší. Litomyšlskem se pak rozumí území mikroregionu Litomyšlsko.

3. Metodika

3.1 Použité metody a techniky sběru dat

Pro zmapování stavu nezaměstnanosti na Litomyšlsku jsem zvolila metodu dotazníkového šetření, sekundární analýzu dat a pro doplnění celého výzkumu také nestandardizované rozhovory.

Dotazníkové šetření probíhalo během prosince roku 2012 a ledna roku 2013. Dotazníky (viz příloha č. 2) rozdávaly k vyplnění svým nezaměstnaným klientům referentky Kontaktního pracoviště úřadu práce v Litomyšli. V úvodní části dotazníku došlo k nastínění účelu výzkumu a respondentům byla přislíbena anonymita. V rámci šetření odpovídali respondenti na 3 identifikační otázky a dalších 11 uzavřených otázek (z toho 2 otázky s možností upřesnění a doplnění vlastního názoru), které již zjišťovaly konkrétní postoje nezaměstnaných obyvatel Litomyšlska k tématu nezaměstnanost. Otázky č. 4-11 byly formulované tak, aby bylo možné zhodnotit míru skepse nezaměstnaných k hledání zaměstnání. Pro zjištění míry skepse došlo k přiřazení číselné hodnoty ke každé odpovědi u otázek, kde bylo možno vybírat z více než dvou možností (čím vyšší číslo, tím vyšší míra skepse). Pro porovnání města a vesnice pak byly vypočítány průměrné hodnoty. Statistické vyhodnocení bylo provedeno pomocí programu Statistica 6.0 (StatSoft, Inc., Tulsa, USA). Statistické rozdíly v odpovědích mezi obyvateli města a venkova byly vyhodnocovány pomocí dvouvýběrového t-testu. Dvouvýběrový t-test je metodou matematické statistiky umožňující ověřit hypotézu, zda dva nezávislé náhodné výběry mají stejné střední hodnoty. Proto se t-test často používá k testování statisticky významné odlišnosti výsledků měření na jedné skupině od výsledků měření na druhé skupině (2). Na konci dotazníku měli respondenti prostor pro vyjádření doplňujících postřehů a názorů k tématu nezaměstnanost.

Pomocí sekundární analýzy dat došlo k porovnání míry nezaměstnanosti venkova a měst na Litomyšlsku. Posloužila k porovnání stavu nezaměstnanosti v jednotlivých obcích a umožnila tak vyhledat obce nejvíce a nejméně zasažené nezaměstnaností.

Použitá data pocházela ze statistik Krajské pobočky úřadu práce v Pardubicích. Od ledna 2013 došlo ke změně ve způsobu měření nezaměstnanosti (viz kapitola 1.1.9). Při sekundární analýze dat byla jako ukazatel nezaměstnanosti použita míra registrované nezaměstnanosti, nikoliv nově zavedený podíl nezaměstnaných osob.

Pro ucelení obrazu o stavu nezaměstnanosti venkova na Litomyšlsku byla zvolena metoda nestandardizovaného rozhovoru. Rozhovory anonymně poskytli čtyři zástupců venkovských obcí. Podstatou rozhovorů bylo přiblížit především vývoj a příčiny nezaměstnanosti v jejich obcích. Představitelé obcí se vyjádřili také k možnostem rozvoje obce a vyslovili osobní názory a doporučení na řešení problematiky nezaměstnanosti venkova.

3.2 Charakteristika zkoumaného souboru

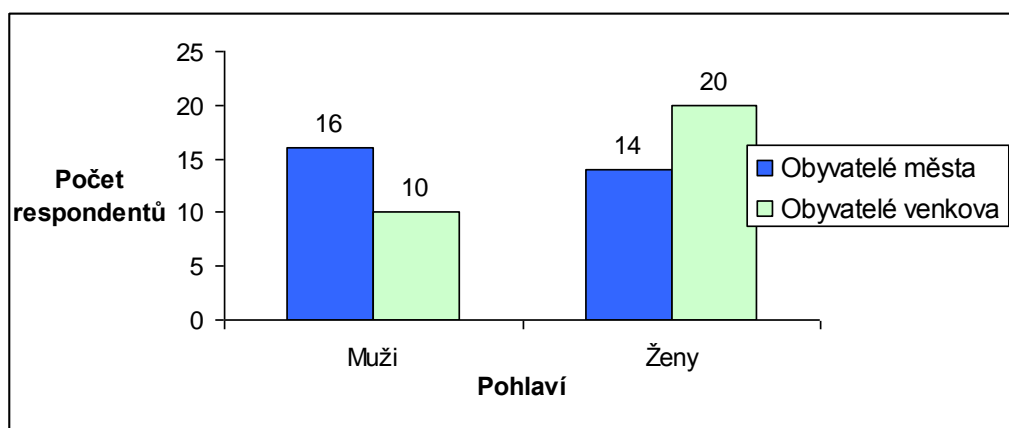
Respondenti dotazníkového šetření byli vybráni metodou stratifikovaného náhodného výběru. Polovinu z 60 respondentů tvořili nezaměstnaní z litomyšlského venkova a druhou nezaměstnaní městští obyvatelé Litomyšlska.

4. Výsledky

4.1 Výsledky dotazníkového šetření

Graf č. 1 ukazuje složení respondentů podle pohlaví. Skupinu nezaměstnaných obyvatel žijících ve městě tvořilo 16 mužů a 14 žen. Nezaměstnané obyvatelstvo venkova pak reprezentovalo 10 mužů a 20 žen.

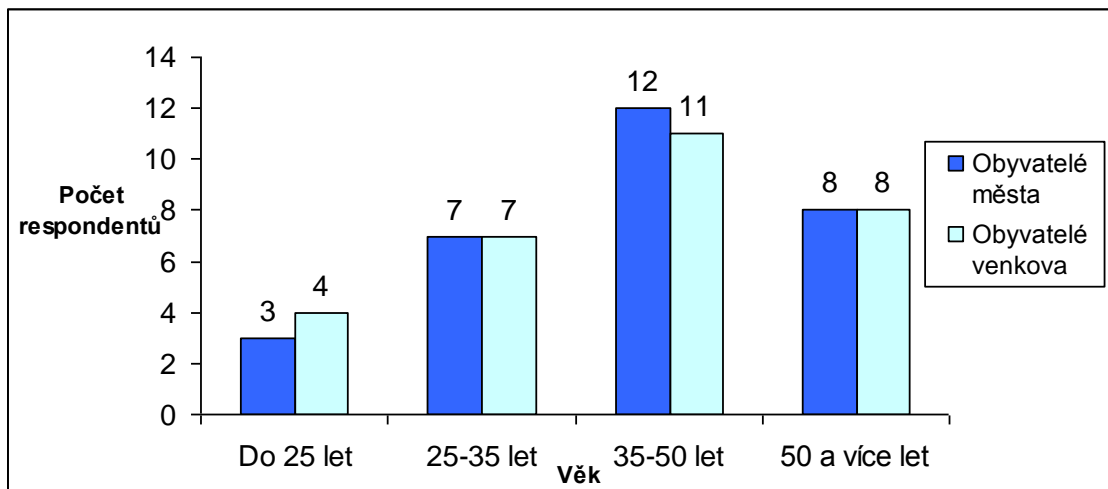
Graf č. 1: Složení respondentů podle pohlaví

Zdroj: vlastní výzkum

V grafu č. 2 je znázorněna věková struktura zkoumaného vzorku. Nejvíce nezaměstnaných patřilo do věkové kategorie 35-50 let (město- 12 respondentů, venkov 11 respondentů). Druhou nejčastější kategorií byla 50 a více let (město i venkov- 8 respondentů). Do kategorie 25-35 let se shodně zařadilo 7 respondentů z města i venkova. Nejméně dotazovaných patřilo do věkové kategorie do 25 let (město- 3 respondenti, venkov- 4 respondenti).

Graf č. 2: Věková struktura respondentů

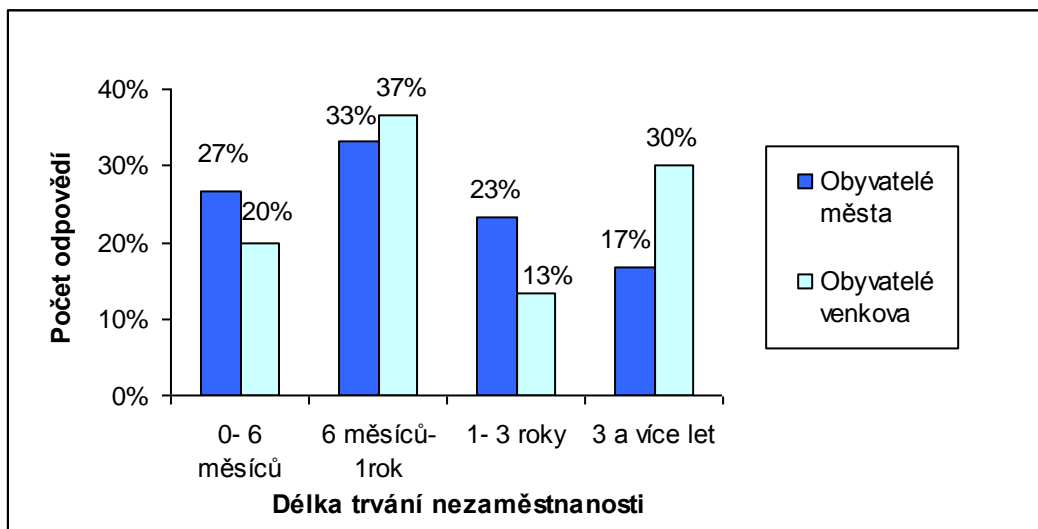

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 1

První otázka, graficky znázorněna v grafu č. 3, zjišťovala, jak dlouho jsou dotazovaní nezaměstnaní. Otevřená otázka byla při vyhodnocování dotazníku rozdělena do čtyř kategorií: 0-6 měsíců, 6 měsíců- 1 rok, 1- 3 roky a 3 a více let. Mezi městskými obyvateli tvořili nejpočetnější skupinu lidé, kteří jsou bez zaměstnání po dobu 6 měsíců- 1 roku (33 %), druhou nejpočetnější kategorii reprezentovali nezaměstnaní po dobu 0- 6 měsíců (27 %) a dále pak nezaměstnaní po dobu 1- 3 roky (23 %). Nejmenší skupinu nezaměstnaných z měst zastupují zaměstnání po dobu 3 a více let (17 %). Délka trvání nezaměstnanosti na venkově je podle odpovědí respondentů nejčastěji 6 měsíců- 1 rok (37 %), dále pak 3 a více let (30 %) a 0-6 měsíců (20 %). V nejmenší míře jsou zde lidé bez práce po dobu 1-3 let (13 %). Rozdíl v délce nezaměstnanosti nebyl u respondentů z venkova a měst statisticky průkazný. ($t = -0,824$; $p = 0,413$).

Graf č. 3: Odpovědi na otázku č. 1

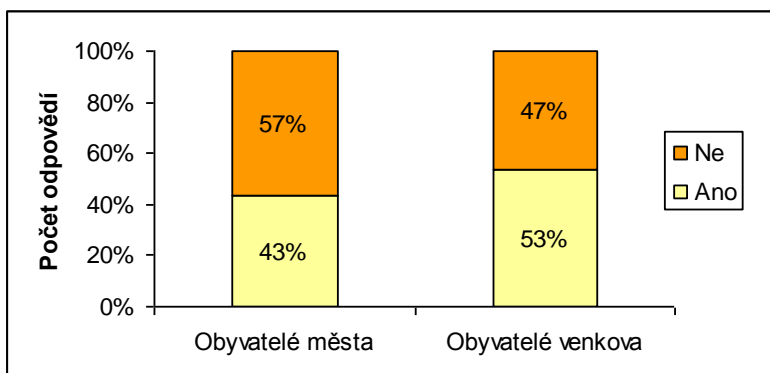

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 2

Graf č. 4 ukazuje odpovědi respondentů na druhou otázku. V té bylo zjišťováno, zda byli dotazovaní nezaměstnaní již v minulosti. Mezi obyvateli z města bylo 43 % respondentů, kteří se bez práce již ocitli a 57 respondentů nezaměstnaných poprvé. Oproti tomu na venkově je opakovaně bez práce 53 % nezaměstnaných a poprvé se bez práce ocitlo 47 % respondentů. Rozdíl mezi venkovem a městem nebyl v této otázce statisticky průkazný ($t=0,766$; $p=0,447$).

Graf č. 4: Odpovědi na otázku č. 2

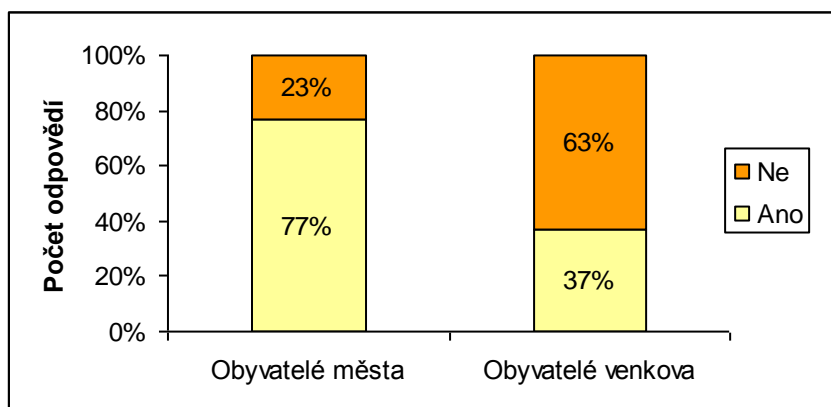

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 3

V grafu č. 5 jsou znázorněny odpovědi na otázku, zda je v domácnosti, ve které respondent žije, nezaměstnaný pouze on. U obyvatelstva měst převládala v 77 % odpověď ano, ne pak uvádí 23 % dotázaných. Venkovských domácností, v nichž je nezaměstnaný pouze respondent bylo zjištěno 37 %. V 63 % se zde objevily domácnosti s více nezaměstnanými členy. Rozdíl mezi venkovem a městem je průkazný i statisticky ($t=-3,360$; $p=0,001$).

Graf č. 5: Odpovědi na otázku č. 3

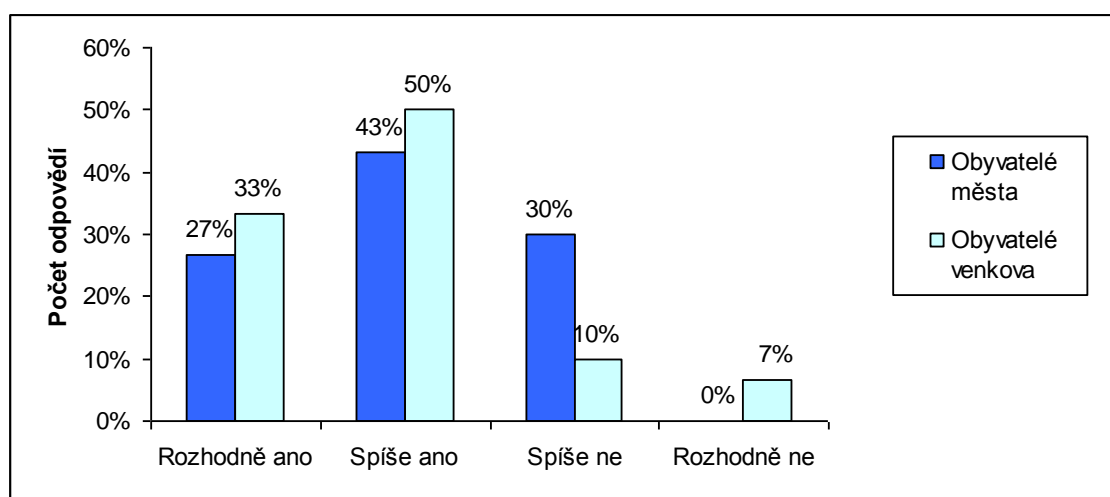
Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 4

Cílem 4. otázky, která je znázorněna v grafu č. 6, bylo zjistit, zda si respondenti myslí, že patří do skupiny ohrožené na trhu práce. Respondenti v otázce vybírali ze čtyř variant odpovědi: rozhodně ano, spíše ano, rozhodně ne, spíše ne. Obyvatelé města nejčastěji volili možnost spíše ano (43 %), dále pak spíše ne (30 %) a rozhodně ano (27 %). Odpověď rozhodně ne se zde neobjevila. V dotaznících, určených obyvatelstvu venkova, převládala odpověď spíše ano (50 %). Druhou nejčastější volbou byla varianta rozhodně ano (33 %). Odpovědi spíše ne (10 %) a rozhodně ne (7 %) uvedlo nejméně respondentů. Průměrná míra skepse byla u obyvatel venkova vyšší než u obyvatel měst (3,1 a 2,96). Mezi venkovem a městem však není průkazný statistický rozdíl ($t=1,469$; $p=0,147$)

V rámci této otázky, měli respondenti možnost stručně zdůvodnit svou odpověď. Obyvatelé města se v šesti případech považují za ohroženou skupinu na trhu práce z důvodu vysokého věku, 5 žen uvedlo jako důvod péči o děti, 2 nezaměstnaní zdravotní stav a jeden respondent nízké vzdělání. Nezaměstnaní z venkova se cítí nejvíce ohroženi z důvodu vysokého věku (11 respondentů), dojíždění za prací uvedlo 5 respondentů, nízké vzdělání 4 dotazování, 5 žen argumentuje péčí o děti a dva respondenti odkazují na svůj zdravotní stav.

Graf č. 6: Odpovědi na otázku č. 4

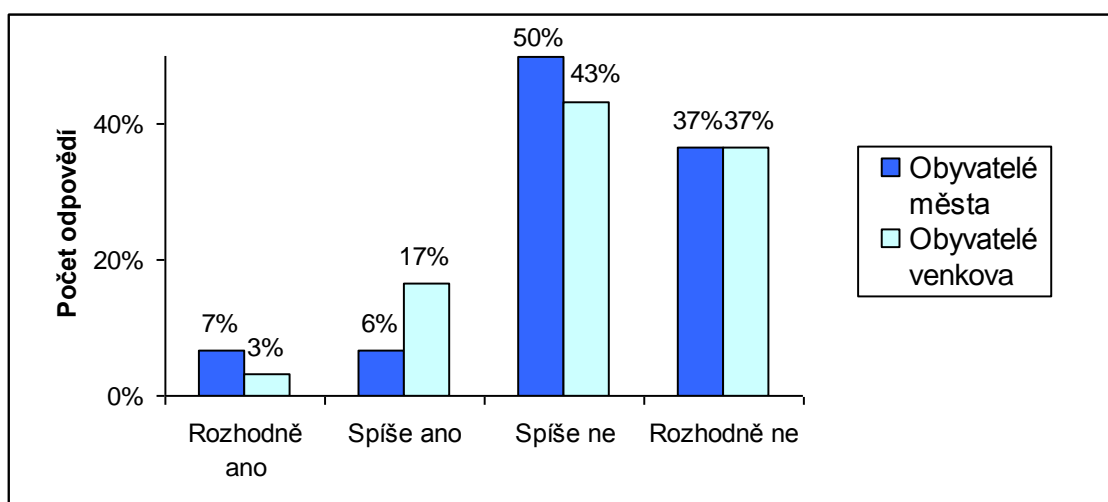
Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 5

Graf č. 7 ukazuje odpovědi na otázku č. 5. V otázce bylo zjišťováno, zda dotazovaní považují skutečnost, že jsou nezaměstnaní za osobní selhání. Na výběr měli respondenti z možností: rozhodně ano, spíše ano, rozhodně ne, spíše ne. Městští nezaměstnaní zvolili v největší míře odpověď spíše ne (50 %) a rozhodně ne (37 %). Menší část respondentů pak uvedla varianty rozhodně ne (7 %) a spíše ano (6 %). U obyvatelstva venkova převládaly odpovědi spíše ne (43 %) a rozhodně ne (37 %). Spíše ano (17 %) a rozhodně ano (3 %) byly varianty méně uváděné. Rozdíly v průměrné míře skepse byly zanedbatelné (venkov 1,83 a město 1,87). Mezi odpověďmi respondentů z venkova a města není průkazný statistický rozdíl ($t=0,449$; $p=0,655$).

I v této otázce byl respondentům poskytnut prostor pro uvedení stručného důvodu jejich odpovědi. Osobní selhání vidí 2 respondenti z města v nízkém vzdělání a jeden v selhání role živitele rodiny. Dva dotazovaní, kteří nezaměstnanost za osobní selhání nepovažují, zdůvodňují svou situaci nízkým počtem pracovních míst. Dotazovaní z venkova odkazují ve dvou případech na nedokončené vzdělání. 3 respondenti, jenž odpověděli spíše ne, argumentují praxí v oboru a dostatečným vzděláním.

Graf č. 7: Odpovědi na otázku č. 5

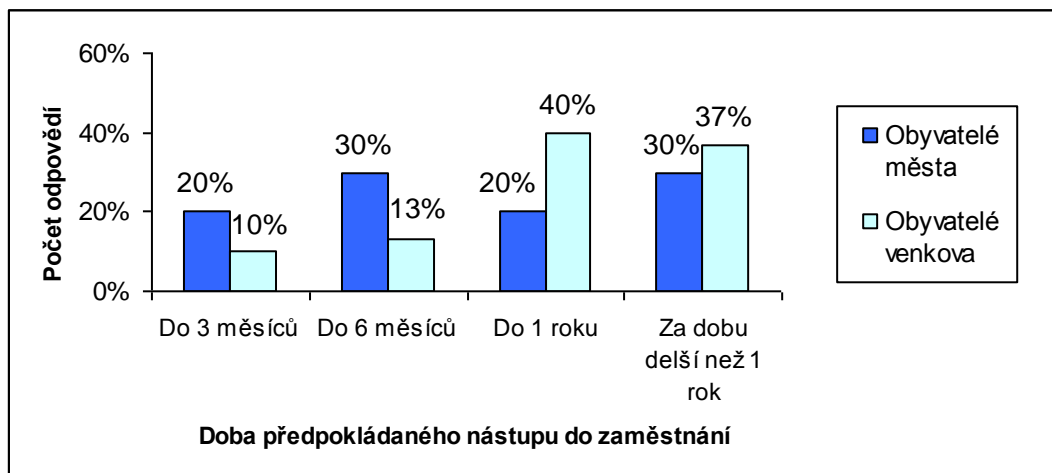

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 6

Respondenti byli dále dotazováni, za jak dlouhou dobu předpokládají nástup do nového zaměstnání, přičemž vybírali z časových intervalů: do 3 měsíců, do 6 měsíců, do 1 roku nebo za dobu delší než 1 rok. Graf č. 8, znázorňující tuto otázku ukazuje, že obyvatelé města volili nejčastěji shodně varianty do 6 měsíců a za dobu delší než 1 rok (30 %), dále pak dobu kratší než 1 rok (20 %) a do 3 měsíců (20 %). Nejvíce obyvatel venkova předpokládá nástup do nového zaměstnání do 1 roku (40 %) a za dobu delší než 1 rok (37 %). Odpověď do 6 měsíců (13 %) a do 3 měsíců (10 %) vybrala menší část dotazovaných. Větší míra skepse se objevila u nezaměstnaných z venkova (3,03) než z města (2,6). Mezi venkovem a městem není v této otázce průkazný statistický rozdíl ($t=-1,596$; $p=0,116$).

Graf č. 8: Odpovědi na otázku č. 6

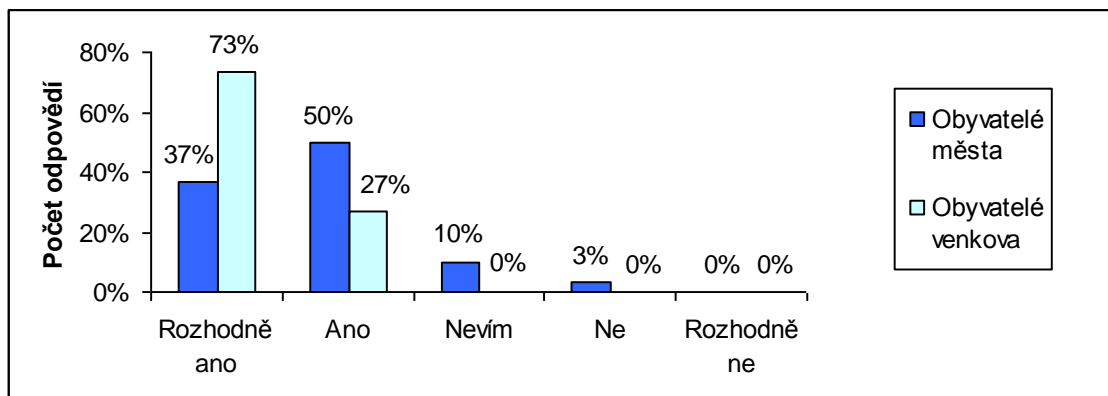

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 7

Otázka č. 7, znázorněna v grafu č. 9, zjišťovala, jestli si respondenti myslí, že je venkov (oproti městu) problematičtější vzhledem k možnosti nalézt zaměstnání. Obyvatelé města volili nejvíce odpověď ano (50 %) a rozhodně ano (37 %). Na otázku neznalo odpověď 10 % respondentů a ve 3 % se objevila varianta ne. Venkovské obyvatelstvo se přiklonilo pouze mezi dvě možné odpovědi- rozhodně ano (73 %) a ano (27 %). Průměrná míra skepse se ukázala vyšší v odpovědích venkovského obyvatelstva oproti městskému (4,7 a 4,2). Rozdíl mezi venkovem a městem je zde průkazný i statisticky ($t=3,126$; $p=0,003$).

Graf č. 9: Odpovědi na otázku č. 7

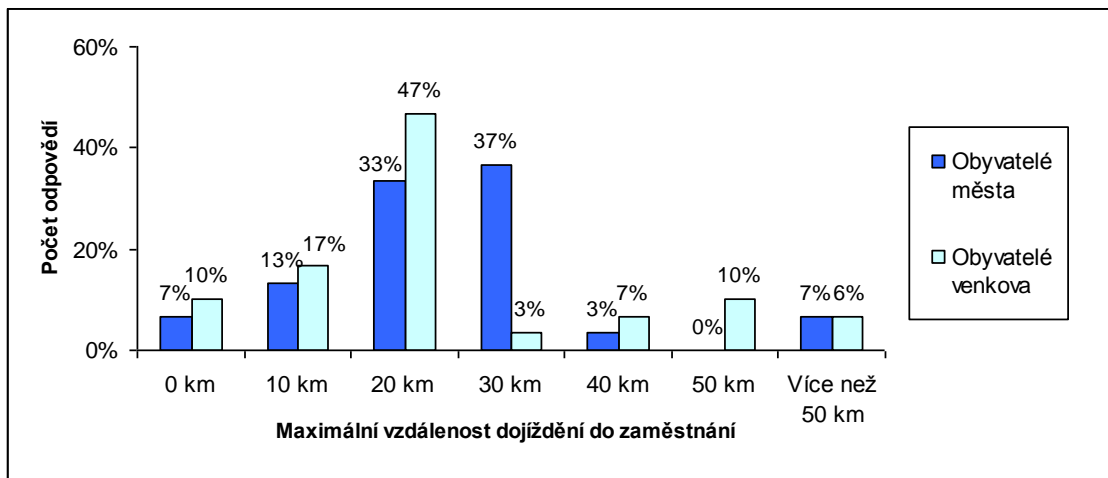

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 8

Prostřednictvím 8. otázky byl položen nezaměstnaným dotaz, jakou vzdálenost jsou ochotni dojíždět denně do zaměstnání. Jak je vidět v grafu č. 10, vybírali dotazovaní z následujících možností: 0 km, do 10 km, do 20 km, do 30 km, do 40 km, do 50 km a více než 50 km. Obyvatelé z města odpovídali následovně: 0 km (7 %), do 10 km (13 %), do 20 km (33 %), do 30 km (37 %), do 40 km (3 %), více než 50 km (7 %). Variantu do 50 km neoznačil nikdo z respondentů. Odpovědi venkovského obyvatelstva vypadaly následovně: 0 km (10 %), do 10 km (17 %), do 20 km (47 %), do 30 km (3 %), do 40 km (7 %), do 50 km (10 %) a více než 50 km (6 %). Průměrná míra skepse obyvatel města je sice vyšší (3,43), ale rozdíl oproti venkovu (3,36) je minimální. . Rozdíl mezi venkovem a městem zde není statisticky průkazný ($t=0,170$; $p=0,866$).

Graf č. 10: Odpovědi na otázku č. 8

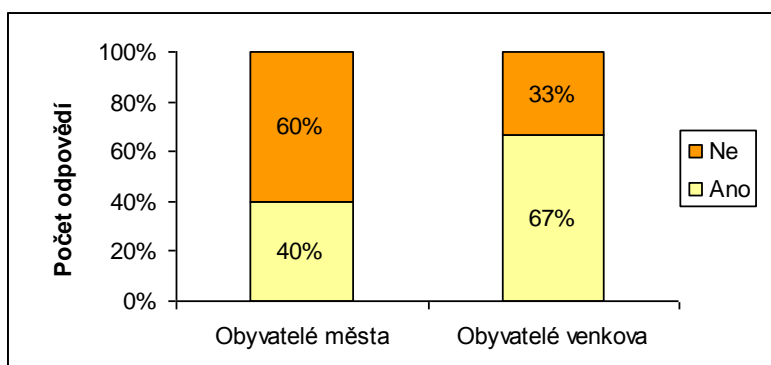

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 9

Graf č. 11 ukazuje, jak respondenti odpovídali na otázku, zda někdy přemýšleli o změně bydliště kvůli lepší pracovní příležitosti. U obyvatel města převládla kladná odpověď (60 %), menší část dotazovaných uvedla, že ne (40 %). Obyvatelé venkova naopak o změně bydliště přemýšleli ve větší míře (67 %). Zbytek obyvatelstva by se za práci stěhovat nechtělo (33 %). Mezi odpověďmi obyvatel venkova a města je průkazný statistický rozdíl ($t=2,112$; $p=0,039$).

Graf č. 11: Odpovědi na otázku č. 9

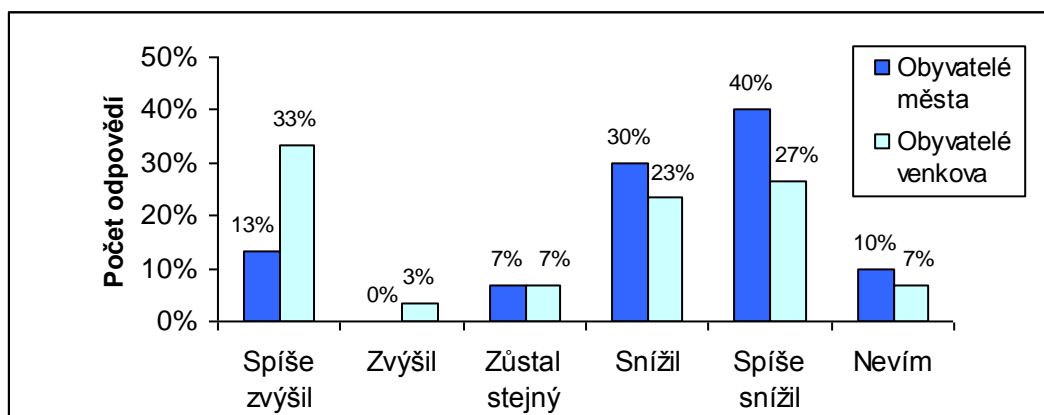

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 10

Odpověď na otázku č. 10, která zjišťovala názor na počet pracovních míst v litomyšlském regionu, je zobrazena v grafu č. 12. Respondenti odpovídali na to, zdali se počet pracovních míst za poslední dva roky spíše zvýšil, zvýšil, spíše snížil, snížil, zůstal stejný, případně mohli zvolit možnost nevím. Obyvatelé města odpovídali takto: spíše snížil (40 %), snížil (30 %), spíše zvýšil (13 %), nevím (10 %), zůstal stejný (7 %). Venkovské obyvatelstvo zvolilo odpovědi následovně: spíše zvýšil (33 %), spíše snížil (27 %), snížil (23 %), zůstal stejný (7 %), nevím (7 %), zvýšil (3 %). Obyvatelstvo města se ukázalo v průměru více skeptičtější (3,86) než obyvatelstvo venkova (3,33). V této otázce není průkazný statistický rozdíl mezi venkovem a městem ($t=1,570$; $p=0,122$).

Graf č. 12: Odpovědi na otázku č. 10

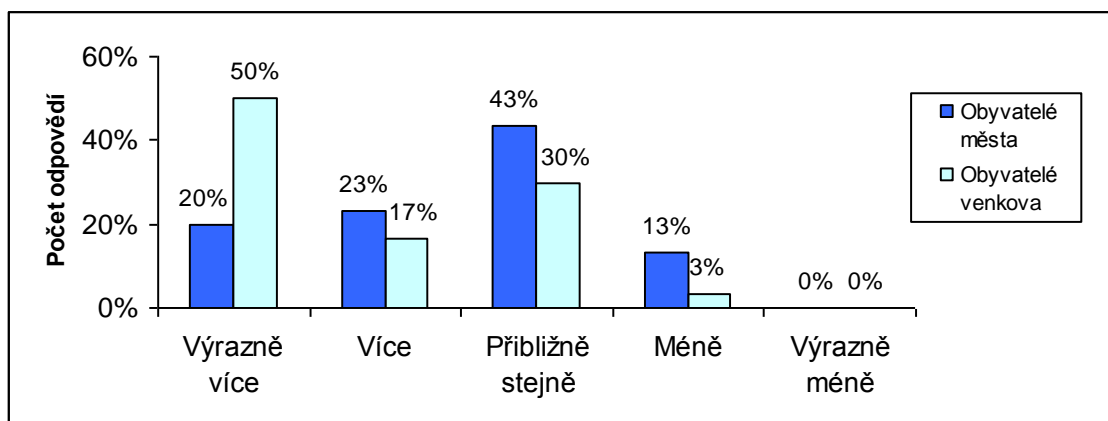
Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 11

V poslední otázce měli respondenti podle vlastních zkušeností rozhodnout, zda je litomyšlský region oproti ostatním regionům dlouhodobě postižený nezaměstnaností výrazně více, více, přibližně stejně, výrazně méně nebo méně. Jak je vidět v grafu č. 13, obyvatelé města nejčastěji volili variantu přibližně stejně (43 %), dále pak více (23 %), výrazně více (20 %) a méně (13 %). Obyvatelstvo venkova odpovídalo takto: výrazně více (50 %), přibližně stejně (30 %), více (17 %), méně (3 %). Možnost výrazně méně

nezvolil nikdo z obyvatel města ani venkova. U respondentů z venkova se v průměru objevila vyšší míra skepse (4,13) než u obyvatel z města (3,5). Mezi odpověďmi respondentů z venkova a města je v této otázce průkazný statistický rozdíl ($t=2,487$; $p=0,016$).

Graf. č. 13: Odpovědi na otázku č. 11

Zdroj: vlastní výzkum

Prostor pro vyjádření vlastních názorů a postřehů k tématu nezaměstnanost, využili v závěru dotazníku tři ženy z venkova. Žena, nezaměstnaná po dobu 5 měsíců uvedla, že vláda a státní politika by měla více dbát na podporu pracovních míst, zvláště pak na venkově a na možnost dostupnosti do zaměstnání. Další také upozorňuje na problém dojíždění a to jak z hlediska finančního, tak i časového. Třetí dotazovaná poukazuje na malý počet pracovních míst pro osoby před důchodovým věkem.

4.2 Výsledky sekundární analýzy dat

K 30.11.2012 se průměrná míra nezaměstnanosti ve městech mikroregionu, Litomyšli a Proseči, pohybovala v hodnotách 8,7 % a 7,6 %. Venkovské obce, v nichž míra nezaměstnanosti převyšovala 12 %, byly: Květná (24,5 %), Bor u Skutče (20 %), Újezdec (17,9 %), Chotovice (16 %), Strakov (13,7 %), Čistá (13,1 %), Nové Hrady (12,6 %), Zderaz (12,5 %) a Perálec (12,1 %). Nejnižší míra nezaměstnanosti se objevila v obcích: Jarošov (3,7 %), Nová Ves u Jarošova (4,5 %), Sedliště (5,7 %), Vidlatá Seč (5,9 %) a Morašice (6 %) **(21)**.

Průměrná míra nezaměstnanosti ve venkovských obcích, v nichž počet ekonomicky aktivních obyvatel nepřevyšoval číslo sto, byla 10,3 %. V obci, kde žilo sto až tři sta ekonomicky aktivních, ji udávala hodnota 10,2 % a v obcích nad tři sta ekonomicky aktivních obyvatel 8,8 % **(21)**.

Ve venkovských obcích, vzdálených od města méně než 5 km, se průměrná míra nezaměstnanosti vyšplhala na 10,6 %. Ve venkovských obcích, nacházejících se 5-10 km od města činila 9,1 % a v obcích vzdálenějších více než 10 km dosahovala 10,2 % **(21)**.

4.3 Výsledky nestandardizovaných rozhovorů

Rozhovor 1.

Tento rozhovor poskytla bývalá starostka, nyní členka zastupitelstva obce, kde míra nezaměstnanosti k 30. 11. 2012 činila 16 %, přičemž zde žije méně než 100 ekonomicky aktivních obyvatel.

Víte, jak se v posledních letech vyvíjela nezaměstnanost ve Vaší obci?

U nás nastal problém po revoluci- bylo zrušeno JZD, kde pracovalo mnoho lidí, kteří následně museli odejít pracovat do jiných odvětví. I tak zde ale nikdy nebylo větší množství nezaměstnaných, než je průměr, spíš menší. Nezaměstnanost začala narůstat až v posledních deseti letech.

Proč myslíte, že tomu tak je?

Podle mého názoru, je hlavní příčinou lenost- sociální dávky a příjmy ostatních v rodině jim k životu stačí. Druhým důvodem může být nízká kvalifikace a vzdělání našich obyvatel.

Vaše obec je oproti ostatním v regionu vzdálenější od měst. Nemůže to být také jeden z důvodů?

Ano, do měst musíme dojíždět větší vzdálenost, což stojí mimo jiné více peněz. V minulém roce vzrostl počet autobusových linek. Především v odpoledních hodinách již není problém dostat se z Litomyšle i jiných měst domů. Přesto si někteří stejně práci nenašli.

Máte nějaké návrhy, jak podpořit zaměstnanost obyvatel ve Vaší obci?

Podpořili jsme vznik Centra sociálních služeb – obec darovala budovu, která byla rekonstruována. Nyní jsou zde zaměstnáni čtyři občané. Dále se chystáme vybudovat kulturní centrum, v němž vznikne jedno pracovní místo.

Jaké opatření by podle Vás měla učinit vláda pro rozvoj a podporu zaměstnanosti venkova?

Obecně myslím, že odměna zaměstnaného člověka by měla být mnohem vyšší než nezaměstnaného, aby se zkrátka vyplatilo pracovat. Je třeba věnovat se více zemědělství

a potravinářství, aby se komodity, které umíme vypěstovat a zpracovat nedovážely ze zahraničí.

Myslíte si, že některou formu podpory místních trhů (např. ve formě agroturistiky, farmářských trhů), by bylo možné realizovat ve Vaší obci?

Zatím asi ne, ale po výstavbě kulturního centra se třeba objeví nějaké nové možnosti a příležitosti pro tyto činnosti. Pokud to půjde, určitě je rádi podpoříme.

Rozhovor 2.

Rozhovor se členem zastupitelstva obce s průměrnou mírou nezaměstnaností 12,5 % (k 30. 11. 2012). V obci žije méně než 100 ekonomicky aktivních obyvatel.

Dokázal byste popsat vývoj nezaměstnanosti u Vás obci?

Dokud v obci fungovalo JZD, nebyl zde s nezaměstnaností problém. Když došlo k jeho zrušení, několik lidí se následně věnovalo (a doteď věnuje) soukromému zemědělství, ale větší část lidí práci ztratila. Neměli zkušenosti s prací v jiném oboru- zde asi nastal ten největší problém. V posledních letech klesl počet pracovních míst v okolí naší obce, protože bylo zrušeno několik významných podniků. Jiné se dostaly do úpadku a začaly propouštět.

Myslíte si, že je Vaše obec nějak znevýhodněna (oproti ostatním v regionu), co se týče možnosti získat zaměstnání?

Obec je podle mě znevýhodněná oproti většině obcí na Litomyšlsku svoji polohou vůči místům, kde je možné získat zaměstnání. Řada lidí musí do práce dojíždět automobilem, což je mnohem dražší než autobusová doprava. Myslím, že klíčem ke zvýšení zaměstnanosti u nás v obci by bylo zejména zlepšení dopravní obslužnosti.

Zřizuje Vaše obec nějaká pracovní místa?

Naše obec vytváří každoročně s podporou pracovního úřadu 2 až 3 pracovní místa na údržbu obecního majetku.

Bylo by možné v rámci Vaší obce realizovat aktivity k podpoře venkova a zaměstnanosti (například agroturistika, rozvoj družstevnictví) případně jinak podpořit lokální trhy?

Agroturistika se pomalu začíná realizovat v okolních obcích. Možnosti pro ni by u nás byli jistě také. Nacházíme se v lokalitě, která je turisty vyhledávána a to jak v letních, tak i zimních měsících. Funguje tu několik soukromých zemědělců. Obec však nedisponuje dostatečnými finančními prostředky, díky nimž by bylo možné tyto aktivity podpořit.

Je podle Vás podpora těchto aktivit ze strany státu dostatečná?

Myslím, že je potřeba nastartovat růst ekonomiky v celém státě a s tím přijde rozvoj i výše uvedených aktivit. Stát může podpořit jakékoliv podnikání tím, že zjednoduší příslušnou legislativu, daňový systém, zajistí dopravní obslužnost apod.

Rozhovor 3.

Následující rozhovor poskytla starostka obce, v níž žije k 30. 11. 2012 téměř 450 ekonomicky aktivních obyvatel a průměrná míra nezaměstnanosti činí 7,5 %

Máte nějaké informace o tom, jak se v posledních letech u Vás v obci vyvíjela nezaměstnanost?

U nás v obci nebyl s nezaměstnaností nikdy větší problém, myslím, že se pohybuje kolem průměru. V posledních letech vzrostla obecně v celé ČR, tudíž i u nás.

Proč myslíte, že to tak je?

Nacházíme se blízko města, takže obyvatelé nemají problém dojíždět do zaměstnání. Navíc řada obyvatel je zaměstnána přímo v obci. Funguje tu zemědělské družstvo, škola, pošta, obchody a sídlí zde dvě firmy, které také nabízí několik pracovních míst.

Jak si podle Vás obec stojí v porovnání s ostatními obcemi regionu?

Určitě jsme na to v porovnání s dalšími obcemi na Litomyšlsku lépe. Myslím, že malé obce, vzdálenější od měst, ve kterých nejsou pracovní příležitosti, mají problémy.

Co by podle Vašeho názoru měla udělat vláda, aby podpořila zaměstnanost venkova?

Určitě bych se zaměřila na podporu zemědělství, zvláště v regionech, kde mělo vždy velkou tradici. Je to jedna z možností, jak zvýšit zaměstnanost i v menších obcích, kde byli obyvatelé v minulosti zvyklí v zemědělství pracovat. Zajímalo by mě také, jak by fungovalo omezení dovozu některých zemědělských plodin, které je možné vypěstovat i

u nás. Potom je tu problém podpory v nezaměstnanosti (což platí pro města i venkov). Dávky v nezaměstnanosti by měli být určeny především pro ty, kdo opravdu práci aktivně hledají a chtějí pracovat. Jejich zneužívání by se mělo více kontrolovat.

Myslíte si, že podpora lokální ekonomiky ve formě podpory místních trhů (např. rozvoj družstevnictví, pořádání farmářských trhů, rozvoj agroturistiky) je jednou z možností zvýšení zaměstnanosti venkova? Jsou některé z těchto aktivit realizovány ve Vaší obci?

Určitě ano. Tyto činnosti však nejsou příliš rozšířené, což mi přijde škoda. Farmářské trhy fungují v Litomyšli. Vím o dvou místních pěstitelích, kteří tam jezdí prodávat. Zemědělské družstvo u nás, jak už jsem říkala, stále funguje. V budoucnu se plánuje jeho rozšíření, tudíž by zde mohla vzniknout nová pracovní místa. Agroturistice se však nikdo v obci nevěnuje. Myslím, že je to otázka spíše menších obcí, vzdálenějších od měst a blíže přírody.

Rozhovor 4.

Tento rozhovor poskytla starostka obce, v níž míra nezaměstnanosti k 30. 11. 2012 činila 6 %, přičemž zde žije téměř 400 ekonomicky aktivních obyvatel.

Máte nějaké informace o tom, jak se u Vás v obci vyvíjela v posledních letech nezaměstnanost?

Míra nezaměstnanosti je u nás stále velmi nízká. Nežije zde mnoho nezaměstnaný a ani v minulosti tomu tak nebylo. Podle mě je většina z nich nezaměstnaná dobrovolně. Kdo práci chtěl, našel si ji.

Žádné znevýhodnění Vaší obce oproti ostatním v regionu nevnímáte?

Rozhodně ne, spíše naopak. A proto si myslím, že nezaměstnanost v naší obci je zapříčiněna převážně neochotou lidí pracovat. Problém je v tom, že místo práce za nižší mzdu raději zvolí pohodlnější možnost- pobírání dávek v nezaměstnanosti.

Podílí se nějak obec na podpoře zaměstnanosti obyvatel?

Ano, každoročně se snažíme nabízet možnost sezónních prací pro obecní úřad jako přivýdělek. Jiná podpora zaměstnanosti tu však nefunguje.

Máte nějaké návrhy, kterými by mohla vláda zaměstnanost na venkově zvýšit?

Vláda by měla podporovat živnostníky a ne je trestat návrhem na vyšší daně. Na venkově se zaměřit především na drobné zemědělce, podporu zemědělských družstev, která v minulosti dobře fungovala a poskytovala pracovní místa pro obyvatele venkova. Tak by se vyřešil i problém stále nákladnějšího dojíždění za prací. Možnosti zaměstnání v místě bydliště by pak mohla motivovat k práci více lidí.

Jsou u Vás v obci realizovány nějaké aktivity podporující rozvoj lokální ekonomiky a trhů (např. ve formě farmářských trhů, družstevnictví, agroturistiky)?

S agroturistikou ani farmářskými trhy v obci zkušenosti nemáme. Dodnes u nás však funguje dobře prosperující zemědělské družstvo.

5. Diskuze

5.1 Diskuze k dotazníkovému šetření

Diskuze k otázkám č. 1-3

První tři otázky v dotazníku zjišťovaly, zda je venkov na Litomyšlsku problematičtější, co se nezaměstnanosti týče, více než město. Výsledky naznačují, že i zde se tento trend (stejně jako v jiných venkovských oblastech ČR) objevuje (40).

Délka trvání nezaměstnanosti do jednoho roku se na venkově a ve městech příliš neliší. Nejvýraznější rozdíl se objevil u nezaměstnaných po dobu delší než 3 roky (rozdíl 13 %, hovořící v neprospěch venkova). Právě dlouhodobá nezaměstnanost může vést až k sociální izolaci a zakonzervování celého problému. Lidé se často stávají závislí na sociálních dávkách a odcizí se od většinové společnosti (45). Jednou z variant zmírnění tohoto problému jsou například plánované aktivity MAS Litomyšlsko v oblasti podpory zaměstnanosti, zaměřené mimo jiné i na tuto rizikovou skupiny obyvatel (28).

Na venkově se ocitlo bez zaměstnání opakovaně o 10 % více respondentů než ve městech. Rozdíl zde sice není výrazný, nicméně opětovná ztráta zaměstnání, dle mého názoru, zapůsobí na psychiku člověka a dělá ho během hledání nových pracovních příležitostí skeptičtější.

Statisticky průkazná odlišnost mezi městem a venkovem byla zjištěna při porovnání počtu domácností, které mají více nezaměstnaných členů. Na venkově je takových domácností podle výsledků šetření o 40 % více než ve městech. Soustředění více nezaměstnaných do jedné domácnosti, může vést k prohlubování její špatné ekonomické situace (v kombinaci se zvýšeným výskytem dlouhodobé nezaměstnanosti). Dospělí nezaměstnaní mohou navíc ovlivňovat pracovní návyky mladších členů rodiny. Pokud si je ani oni neosvojí, nemohou je dále předávat svým potomkům. Více nezaměstnaných členů v rámci jedné domácnosti však může ovlivňovat fakt, že venkovské domácnosti jsou oproti městským stále početnější (40).

Diskuze k otázce č. 4

Další otázky byly již změřeny na porovnání míry skepse obyvatel venkova a města k možnosti nalézt zaměstnání. Vyšší průměrná míra skepse byla zjištěna u dotazovaných z venkova. Do skupiny ohrožené na trhu práce by se zařadilo 83 % respondentů z venkova a 70 % z města. Prostor pro stručné zdůvodnění odpovědi využili zvláště nezaměstnaní patřící do rizikových skupiny na trhu práce (viz. kapitola 1.1.8). V případě obou porovnávaných lokalit se jednalo o ženy pečující o děti, osoby zdravotně znevýhodněné a osoby s nízkým vzděláním. U obyvatel venkova přibyl jako argument navíc dojíždění. U výsledků mě překvapilo, že žádný z obyvatelů venkova neuvedl jako důvod pocitu ohrožení pouhé místo svého bydliště.

Diskuze k otázce č. 5

Na otázku, zda považují nezaměstnanost za osobní selhání, odpovědělo kladně 20 % obyvatel venkova a 13 % z města. Průměrná míra skepse byla u obou skupin respondentů téměř shodná. V rámci této otázky jsem se zaměřila také na porovnání odpovědí z hlediska pohlaví. Obecně snáší ztrátu zaměstnání obtížněji muži a to především z důvodu selhání role živitele rodiny. Často pak přichází o svou dominantní pozici v rodině a nezaměstnanost vnímají jako sociální stigma (45). Pouze jeden z celkem šestnácti mužských respondentů z města nezaměstnanost za osobní selhání považuje. Na venkově se pak tato odpověď objevila u čtyř z deseti mužských respondentů. Absenci kladných odpovědí mužů z města bych vysvětlila postupnou změnou vnímání tradičního rozdělení mužské a ženské role. Ta se dle mého názoru projevuje více ve městě než na venkově, kde je muž stále považován za hlavu rodiny.

Diskuze k otázce č. 6

Co se týče předpokládané doby nástupu do nového zaměstnání, obyvatelstvo města lze pokládat za optimističtější (i když rozdíl mezi venkovem a městem není statisticky průkazný). Polovina respondentů z města věří v návrat do zaměstnání za dobu kratší než půl roku, obyvatelé venkova ve 23 %. Na tento rozdíl má podle mě vliv také skutečnost,

že obyvatelé venkova se ocitnou bez zaměstnání vícekrát v životě a práci hledají delší dobu (viz otázky č. 1 a 2).

Diskuze k otázce č. 7

Venkov vnímá jako problematičtější (oproti městu) vzhledem k možnosti najít práci většina dotazovaných. U obyvatel venkova však převládá v 73 % odpověď rozhodně ano. U obyvatelstva měst se objevila ve 37 %. Statisticky průkazný rozdíl zde potvrzuje vyšší míru skepse u obyvatel venkova. Vliv na odpovědi venkovského obyvatelstva má podle mě jeho vlastní zkušenost nebo zkušenost lidí z jeho okolí. Obyvatelé města, kteří nemají ani rodinné vazby na venkov, nemusí znát toto prostředí tak dobře. Mnohdy si ani neumí představit, jaké problémy se zde objevují.

Diskuze k otázce č. 8

Maximální vzdálenost, kterou jsou obyvatelé měst a venkova ochotni denně dojíždět do zaměstnání se příliš neliší. Urazit delší vzdálenosti nevdá spíše obyvatelům města. U obyvatel venkova je dojíždění za prací často nutností. Ochota cestovat do zaměstnání více než 30 km od místa bydliště, se ve výsledcích příliš neobjevovala. Snahu hledat práci blíže bydlišti lze vysvětlit nedostatečnou dopravní obslužností. Obyvatelé jsou mnohdy nuceni dopravovat se do zaměstnání osobním automobilem. Náklady na dopravu pak výrazně zasahují do rodinného rozpočtu. Komplikovanou situaci navíc umocňuje fakt, že příjmy venkovských domácností trvale zaostávají nad příjmy městských, zatímco jejich výdaje se zvyšují (a to včetně výdajů na dopravu) (44). Finanční nákladnost pak může ochotu dojíždět za prací do vzdálenějších míst snižovat. Podle posledních výzkumů pracovního portálu Profesia.cz lidé dojíždí za prací stále více. Většina dotazovaných by při dojíždění nepřekročila hranici třiceti minut. Více času i peněz do cestování investují spíše mladí lidé. Z pohledu pracovních oborů se větší ochota dojíždět objevuje u vrcholových manažerů nebo právníků. Nejméně pak u zaměstnanců v oblasti cestovního ruchu, gastronomie a zemědělství (tedy zaměstnání nevyžadující vysoký stupeň vzdělání) (9). Vzhledem k tomu, že na venkově nedosahuje

vzdělanost takové úrovně jako ve městech, je toto další z možných objasnění neochoty venkovského obyvatelstva dojíždět za prací delší vzdálenosti.

Diskuze k otázce č. 9

Ochotu změnit bydliště kvůli lepší pracovní příležitosti projevila více než polovina obyvatel venkova. Oproti tomu respondenti žijící ve městě by bydliště spíše neměnili. Tyto výsledky, navíc s průkazným statistickým rozdílem mezi venkovem a městem, dokazují vyšší míru pesimismu u obyvatel venkova. Podle agentury STEM vzrostly obavy ze ztráty zaměstnání u obyvatel ČR na nejvyšší možnou úroveň v historii (22). Tento strach, spojený navíc s bydlištěm na venkově, který se jeví oproti městu problematičtější, může odpovědi respondentů z venkova vysvětlovat. ČR se řadí mezi státy s nízkou ochotou stěhování za prací. Možnost stěhování však obyvatelé zvažují stále častěji. Kvůli lepší pracovní příležitosti by změnilo bydliště až 50 % Čechů (22). Obyvatelé litomyšlského venkova se tak dostávají mírně nad republikový průměr.

Diskuze k otázce č. 10

V otázce č. 10, která zjišťovala názor nezaměstnaných na vývoj počtu pracovních míst na Litomyšlsku, byla prokázána vyšší míra skepse u obyvatelstva města. Nezaměstnaní z venkova dokonce ve 33 % tvrdili, že počet pracovních míst na Litomyšlsku se za poslední roky spíše zvýšil. Odlišné vnímání situace na trhu práce bych vysvětlila tím, že obyvatelstvo venkova bylo již v minulosti vystaveno většímu tlaku na získání nového zaměstnání. Například po roce 1989, kdy došlo k rušení JZD, byli lidé z venkova nuceni hledat si práci i v jiných oborech (26). Ekonomická krize, která s sebou přinesla i krach mnoha firem sídlících ve městech, pak spíše zasáhla obyvatelstvo měst, které na takové situace nebylo zvyklé. V souvislosti se skutečností, že na Litomyšlsku se začíná opět rozmáhat zemědělství, mohou nezaměstnaní z venkova vnímat nynější situaci (v porovnání s minulými lety) jako příznivější.

Diskuze k otázce č. 11

Litomyšlský region označilo za dlouhodobě problematictější v oblasti nezaměstnanosti 50 % respondentů z venkova a pouze 20 % z města. Statisticky průkazný rozdíl potvrdil vyšší průměrnou míru skepse obyvatel venkova. Odpovědi respondentů z venkova mě překvapily s ohledem na výsledky otázky č. 10., v nichž třetina respondentů hovoří o zvýšení počtu pracovních míst (i přesto pak považují Litomyšlsko za problematický region). Průměrná míra nezaměstnanosti na Litomyšlsku se pohybuje kolem republikového průměru. Názor nezaměstnaných však může být ovlivněn faktem, že okres Svitavy, kam Litomyšlsko patří, vykazuje trvale vyšší míru nezaměstnanosti v porovnání s ostatními okresy Pardubického kraje (33). Myslím, že nezaměstnaní často hodnotili nezaměstnanost v rámci celého okresu, protože část z nich mohla za prací dojíždět nebo ji hledat i mimo mikroregion Litomyšlsko- tedy v rámci okresu Svitavy.

5.2 Ověření hypotézy

Hypotéza 1: Nezaměstnaní obyvatelé venkova Litomyšlska jsou více skeptičtější k možnosti nalézt práci než nezaměstnaní městští obyvatelé Litomyšlska.

U šesti otázek z osmi byla zjištěna větší průměrná míra skepse obyvatel venkova oproti městu. Průkazný statistický rozdíl byl prokázán pouze u tří otázek. Lze tedy říci, že nezaměstnaní venkovští obyvatelé Litomyšlska jsou více skeptičtější k možnosti nalézt práci než nezaměstnaní městští obyvatelé Litomyšlska. Rozdíl však není statisticky průkazný.

5.3 Diskuze k sekundární analýze dat

Průměrná míra nezaměstnanosti v mikroregionu Litomyšlsko se pohybuje kolem republikového průměru. V porovnání s okresem Svitavy je dokonce nižší. Stále se zde ale nachází obce, kde nezaměstnanost dosahuje poměrně vysokých hodnot. Z pravidla jsou to obce s nižším počtem obyvatel. Vzdálenost od města nehraje takovou roli, jak se prokázalo při porovnání míry nezaměstnanosti podle vzdálenosti od města. Může to být způsobeno tím, že neleží na silničním tahu mezi dvěma městy a v některých případech zde nemusí být zajištěna dostatečná dopravní obslužnost. Dalším důvodem může být i fakt, že lidé nemají možnost pracovat v místě svého bydliště. U obcí s vyšším počtem obyvatel, kde mnohdy fungují školy, zemědělská družstva, případně malé firmy, je v porovnání s menšími obcemi v mikroregionu situace příznivější. Protože problém se zaměstnáním přímo v obcích lze řešit obtížně, je podle mě důležité, zajistit dostatečné autobusové spojení do měst.

5.4 Diskuze k nestandardizovaným rozhovorům

Můj výzkum doplňují nestandardizované rozhovory se zástupci venkovských obcí. Ve většině případů jejich postřehy odpovídají výsledkům dotazníkového šetření a sekundární analýze dat. Posloužily také jako porovnání dvou malých obcí s vyšší mírou nezaměstnanosti s dalšími dvěma obcemi s vyšším počtem obyvatel a nižší mírou nezaměstnanosti.

Jako příčiny nezaměstnanosti zástupci jmenovali špatnou dopravní obslužnost, nízkou vzdělanost, nedostatečnou aktivitu nezaměstnaných při hledání práce a také nastavení systému dávek v nezaměstnanosti, které je příliš nemotivuje k práci.

V rozhovorech se také ukázalo, jak významnou roli na Litomyšlsku hrála a hrají zemědělská družstva. V obcích, kde tyto podniky dodnes fungují, problém s nezaměstnanými není tak výrazný. Podle zástupců obcí je podpora lokální zemědělské produkce cestou ke zlepšení situace venkova. Zdejší zemědělská družstva dobře

prosperují, některá se dokonce rozrůstají. A to vše přes skutečnost, že v rámci ČR dochází každoročně k úbytku pracovníku v zemědělství **(44)**.

Ke zlepšení situace na venkově by podle zástupců obcí měla vláda přispět podporou živnostníků, drobných zemědělců a zemědělských družstev. Dále pak upřednostňováním plodin vypěstovaných u nás a nastavením systému sociálních dávek tak, aby se lidem vyplatilo pracovat.

V rámci ČR se v posledních letech rozmáhá agroturistika. Pro Litomyšlsko, jako region hojně vyhledávaný turisty, by to mohla být také jedna z možností pomoci venkovu. Dotazování zástupci však s takovými aktivitami zkušenosti nemají. Stejně tak jako s dalšími činnostmi spojenými s rozvojem místních trhů. Z rozhovorů se dalo vypožorovat, že o těchto tématech nemají dostatečné množství informací a nevědí ani, jakým způsobem by bylo možné tyto aktivity v obcích realizovat. Musím souhlasit s jejich názory, že zde chybí podpora ze strany států. Finanční pomoc k realizaci výše zmíněných činností lze získat například díky Programu rozvoje venkova ČR na období 2007- 2013, který umožňuje čerpat finance z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova **(14)**. Podle mě není nutná pouze finanční pomoc, ale také snaha o větší informovanost, přesné instrukce, doporučení, rady a větší propagace těchto činností. K tomu by mohla ještě více přispět činnost MAS Litomyšlsko, protože mezi cíle této obecně prospěšné společnosti patří i diverzifikace a různorodost venkovské ekonomiky **(28)**.

6. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo definovat hlavní příčiny nezaměstnanosti venkova na Litomyšlsku a hledat možná řešení této problematiky. Dále pak ověřit hypotézu, která zněla následovně: nezaměstnaní obyvatelé venkova Litomyšlska jsou více skeptičtější k možnosti nalézt práci než nezaměstnaní městští obyvatelé Litomyšlska. Celý výzkum doplnila sekundární analýza dat a nestandardizované rozhovory se zástupci venkovských obcí.

Výsledky dotazníkového šetření sice vykazovaly, že obyvatelé venkova Litomyšlska jsou skeptičtější, ale nebyl zde statisticky průkazný rozdíl mezi venkovem a městem. Díky dotazníkovému šetření bylo zjištěno, že nezaměstnaní žijící na venkově jsou bez práce po delší dobu než obyvatelé města. V domácnosti s nimi mnohdy žijí ještě další nezaměstnaní. Venkov jeho obyvatelé vnímají jako problematičtější (oproti městu) vzhledem k možnosti nalézt práci více než obyvatelé města. O změně bydliště přemýšlejí nezaměstnaní z venkova ve větší míře, ale dojíždět za prací delší vzdálenosti ochotni spíše nejsou.

Pomocí sekundární analýzy dat došlo k porovnání míry nezaměstnanosti v jednotlivých obcích mikroregionu z hlediska jejich velikosti a vzdálenosti od měst. Upozornila na problém malých venkovských obcí bez možnosti získat zaměstnání v místě bydliště. Obce s vyšším počtem obyvatel problém s nezaměstnaností spíše nemají. Bylo zjištěno, že vzdálenost od města nemá na míru nezaměstnanosti výrazný vliv. Roli zde hraje skutečnost, zda se obec nachází na silničním tahu mezi dvěma městy či nikoliv.

Nestandardizované rozhovory poskytl čtyři zástupci venkovských obcí. Jako hlavní příčiny nezaměstnanosti u nich v obcích uváděli špatnou dopravní obslužnost, nízkou vzdělanost a nedostatečnou aktivitu nezaměstnaných při hledání práce. Významnou roli přiřazovali zástupci obcí zemědělským družstvům. Jejich zánik uvedli jako významný zlom pro vývoj nezaměstnanosti u nich v obci. Zlepšit situaci na venkově lze dle jejich názorů prostřednictvím podpory zemědělství, zvláště soukromých zemědělců a zemědělských družstev. Dále pak zkvalitněním dopravní obslužnosti a

změnou systému vyplácení dávek v nezaměstnanosti. Aktivita podporující lokální ekonomiku ve formě podpory místních trhů zde nejsou příliš rozšířené a dotazování s nimi neměli žádné zkušenosti.

Samotný mikroregion Litomyšlsko není oproti dalším regionům v ČR zasažen nezaměstnaností výrazně více. Nachází se však v okrese Svitavy, který trvale vykazuje vyšší míru nezaměstnanosti, což může situaci komplikovat.

V rámci Litomyšlska považují za důležité zaměřit se na zlepšení dopravní obslužnosti. To by mohlo pomoci především menším obcím s komplikovanou dostupností do nejbližšího města. Více pravidelných autobusových linek by ušetřilo obyvatelům těchto obcí čas i finance a zvýšilo motivaci k hledání zaměstnání.

Pozornost je třeba věnovat dlouhodobě nezaměstnaným a to nejen z venkova. Těm, kteří jsou nezaměstnaní po delší dobu nedobrovolně, lze pomoci podobnými aktivitami, které organizuje MAS Litomyšlsko.

Východiskem pro zlepšení situace zdejšího venkova je podpora zemědělství, které zde mělo vždy významnou tradici. Pomoc drobným živnostníkům a podpora zemědělských podniků povede ke zvýšení počtu pracovních míst přímo ve venkovských obcích. Obyvatelům venkova by to mimo jiné umožnilo navrátit se do zaměstnání v oblasti, z níž mají bohaté zkušenosti již z minulosti. Práce v primárním sektoru by tak mohla nabídnout zaměstnání osobám patřícím do rizikových skupin na trhu práce - osobám s nízkým vzděláním, starším 50 let nebo matkám pečujícím o dítě, které by nemusely ztrácet čas dojížděním.

Vzhledem k turistické atraktivnosti mikroregionu bych se zaměřila také na podporu a rozvoj agroturistiky. V některých obcích je tato aktivita úspěšně realizována. Chybí však větší propagace zaměřená na turisty a informovanost potenciálních provozovatelů této činnosti. Finanční prostředky pro rozvoj agroturistiky i výše zmíněnou podporu zemědělství lze získat z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR na období 2007- 2013.

. Jako problém bych označila i větší míru skepse venkovského obyvatelstva a skutečnost, že venkov sami vnímají jako problematičtější. To dle mého názoru

negativně působí na postoj k hledání nového zaměstnání. Navrhovaná řešení problému by mohla vést ke zvýšení soběstačnosti venkova a posílení sebevědomí jeho obyvatel.

7. Seznam použitých zdrojů

- 1) AGROPENSION U HÁJE. Agroturistika. In: *Agropension U Háje* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.agropension.cz/cz/agroturistika>
- 2) ANDĚL, Jiří. *Základy matematické statistiky*. 2. vyd. Praha: Matfyzpress, 2007. 358 s. ISBN 80-7378-001-1
- 3) BUCHTOVÁ, Božena at al. *Nezaměstnanost: Psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 228 s. ISBN 80-247-9006-8.
- 4) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika okresu Svitavy. In: *Český statistický úřad* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://www.pardubice.czso.cz/xe/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_svitavy
- 5) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Trh práce v ČR 1993-2011. In: *Český statistický úřad* [online]. © 2012 [cit. 2012-11-29]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/3103-12>
- 6) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Varianty vymezení venkova a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006. In: *Český statistický úřad* [online]. 3. říjen 2008 [cit. 2012-11-20]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/D70030F0EE/\\$File/130808.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/D70030F0EE/$File/130808.pdf)
- 7) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Vybrané údaje podle obcí v okrese Svitavy. In: *Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. © 2011 [cit. 2012-12-13]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30465&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void>

- 8) ČESKÝ STATISTIKÝ ÚŘAD. Zaměstnanost a nezaměstnanost podle VŠPS- roční průměry 2011. In: *Český statistický úřad* [online]. © 2012 [cit. 2012-11-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/3115-12>
- 9) ČT24. Třicet minut: Hranice, na níž často končí ochota dojíždět za prací. In: *Česká televize* [online]. 4. duben 2013 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/221429-tricet-minut-hranice-na-niz-casto-konci-ochota-dojizdet-za-praci/>
- 10) FARMA U ZVĚDAVÉ KOZY. O nás a naší firmě. In: *Farma U Zvědavé kozy, Nové Hrady u Skutče* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.zvedavakoza.cz/onas.htm>
- 11) FILIPIOVÁ, Štěpánka. ČR - nezaměstnanost v lednu na 8%, bez práce je 585 809 lidí. In: *Kurzy.cz* [online]. 8. únor 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>
- 12) GENERACE 89. Farmářské a bleší trhy. In: *Generace 89* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.generace89.cz/trhy/>
- 13) HELÍSEK, Mojmir. *Makroekonomie pro bakalářské studium*. 1. vyd. Slaný: Melandrium, 1996. 200 s. ISBN 80-901801-5-9.
- 14) HOLÁTOVÁ, Darja, KRNINSKÁ, Růžena et al. *Lidské zdroje v rozvoji venkova*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 271 s. ISBN 978-80-87197-57-8.
- 15) HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2000. 360 s. ISBN 80-7179-434-1.

- 16) HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2011. In: *Hospodářská komora České republiky* [online]. © 2012 [cit. 2012-11-27]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/143-12-zprava-o-stavu-zemedelstvi-cr-za-rok-2011-t-11-6-2012.aspx>
- 17) HRABALOVÁ, Andrea. Statistická šetření ekologického zemědělství. In: *eAGRI: Resortní portál Ministerstva zemědělství* [online]. Brno: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, © 2012 [cit. 2012-11-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/173050/Zprava_EZ_2011_final.pdf
- 18) CHVOJKOVÁ, Anna, KVĚTOŇ, Viktor et al. *Finanční prostředky zdrojů EU v programovacím období 2007- 2013*. 1. vyd. Praha: IREAS, Institut pro vzdělávací politiku, 2007, 183 s. ISBN 987-80-86684-43-7.
- 19) JOHANISOVÁ, Nad'a. *Kde jsou peníze služebním, nikoliv pánem*. 1. vyd. Volary: Nakladatelství Stehlík, 2008, 125 s. ISBN 978-80-86913-05-6.
- 20) KAPLAN, Karel a Pavel PALEČEK. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 2. vyd. Praha: Barrister & Principal, 2008, 253 s. ISBN 978-80-7364-049-1.
- 21) KRAJSKÁ POBOČKA ÚP V PARDUBICÍCH. *Měsíční charakteristika nezaměstnanosti KOP Pardubického kraje, Okresy Pardubického kraje k 31. 11. 2012*. Pardubice: Úřad práce ČR, 2012
- 22) LIDOVÉ NOVINY. Průzkum: Češi začínají uvažovat o stěhování kvůli práci. In: *Lidovky.cz: zpravodajský server Lidových novin* [online]. 3. prosinec 2012 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://byznys.lidovky.cz/pruzkum-cesi-zacinaji->

uvazovat-o-stehovani-kvuli-praci-pjm-/moje-
penize.aspx?c=A121202_162954_moje-penize_sk

- 23) LIŠKA, Václav et al. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional publishing, 2002. 554 s. ISBN 80-86419-27-4.
- 24) MACH, Miloš. *Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium 1. a 2. část*. 3. vyd. Slaný: Melandrium, 2001. 367 s. ISBN 80-86175-18-9.
- 25) MACHÁČEK, Jaroslav et al. *Venkov v rámci inovativních přístupů*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 127 s. ISBN 978-80-87197-51-6.
- 26) MAJEROVÁ, Věra et al. *Sociologie venkova a zemědělství*. 4. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009, 254 s. ISBN 978-80-213-0651-6.
- 27) MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. 151 s. ISBN 80-901424-9-4.
- 28) MAS LITOMYŠLSKO. Cíle a Fiche. In: *MAS Litomyšlsko o.p.s.* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://mas-lit.cz/content/cile-fiche>
- 29) MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2008. 263 s. ISBN 978-80-7367-368-0.
- 30) MATOUŠEK, Oldřich et al. 1. vyd. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.
- 31) MĚSTO LITOMYŠL. Historie města. In: *Město Litomyšl* [online]. © 2011 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: http://www.litomysl.cz/?id_str=1311053223888

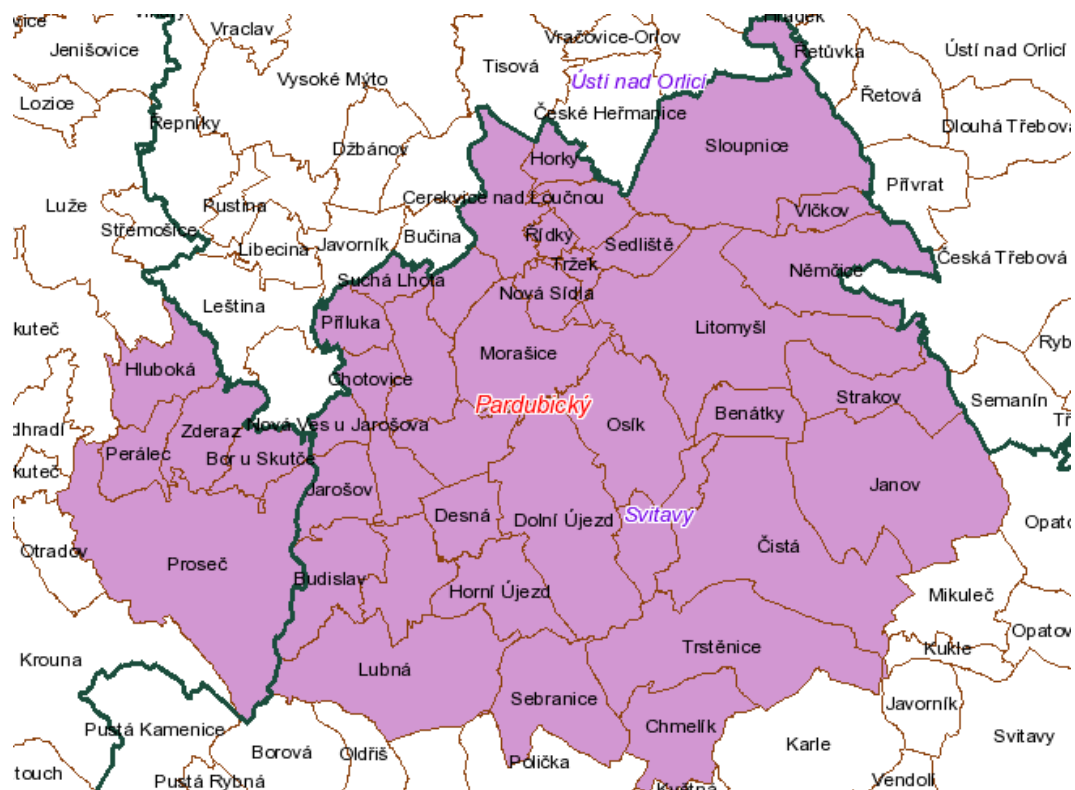
- 32) MIKROREGION LITOMYŠLSKO. O mikroregionu Litomyšlsko. In: *Mikroregion Litomyšlsko* [online]. © 2012 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://www.litomyslsko.cz/>
- 33) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Vývoj nezaměstnanosti od července 2004. In: *Integrovaný portál MPSV* [online]. © 2013 [cit. 2013-04-17].
- 34) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti. In: *Integrovaný portál MPSV* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-15].
- 35) MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Místní akční skupiny. In: *eAGRI: Resortní portál Ministerstva zemědělství* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>
- 36) OBČANSKÉ SDRUŽENÍ KVĚTNÁ ZAHRADA. Co nabízíme. In: *Květná zahrada o.s.* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.kvetnazahrada.cz/co-nabizime/>
- 37) PARMOVÁ, Dagmar. *Agroturistika*. 1. vyd. České Budějovice: Ekonomická fakulta. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007, 92 s. ISBN 978-80-7394-009-6.
- 38) PĚLUCHA, Martin et al. *Venkov na prahu 21. století*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 319 s. ISBN 978-80-87197-49-3
- 39) PROCHÁZKOVÁ, Eva a Lucie ŠEBESTOVÁ. Statistická ročenka trhu práce v České republice 2011. In: *Integrovaný portál MPSV* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí – Odbor koncepcí trhu práce, © 2012 [cit. 2012-11-30]. ISBN 978-80-7421-043-3. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro>

- 40) PŘIBÍK, Oldřich. Český venkov to má těžké. In: Agroweb [online]. © 2012 [cit. 2012-11-27]. Dostupné z: http://www.agroweb.cz/Cesky-venkov-to-ma-stale-tezke__s43x60588.html
- 41) ŠONKOVÁ, Romana. Welfare v ekologickém zemědělství: Šance pro lepší život hospodářských zvířat. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2006, 29 S. ISBN 80-7271-176-8
- 42) TRNKOVÁ, Věra. Sociologie venkova- definice venkova, venkovské obce. In: Sociologie venkova a zemědělství. 4. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009, s. 154-173. ISBN 978-80-213-0651-6.
- 43) ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. Regionální politika- Litomyšl. In: *Ústav územního rozvoje* [online]. © 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=3570>
- 44) ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ. Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2011: Zelená zpráva. In: *eAGRI: Resortní portál Ministerstva zemědělství* [online]. 6. březen 2013 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/191660/Zprava_o_stavu_zemedelstvi_CR_za_rok_2011.pdf
- 45) VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. 870 s. ISBN 80-7178-802-3
- 46) ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO DOLNÍ ÚJEZD. O firmě. In: *Zemědělské družstvo Dolní Újezd* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.du.lit.cz/hlstranka.html>

- 47) ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO TRSTĚNICE. O firmě. In: *Zemědělské družstvo Trstěnice* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z:
<http://www.zdtrstenice.cz/index.php>

8. Přílohy

Příloha č. 1: Mapa mikroregionu Litomyšlsko

Zdroj: MAS Litomyšlsko

Příloha č. 2: Dotazník

DOTAZNÍK

Jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty JU v Českých Budějovicích. V rámci své bakalářské práce provádím výzkum nezaměstnanosti na Litomyšlsku. Prosím o vyplnění tohoto dotazníku, který bude sloužit výhradně k odborným účelům a u něhož bude zachována anonymita.

Předem děkuji za Váš čas, který zpracování dotazníku věnujete!

Eliška Karalová

Uveďte Vaše pohlaví:

- a) žena
- b) muž

Do jaké věkové kategorie patříte?

- a) do 25 let
- b) 25- 35 let
- c) 35- 50 let
- d) 50 let a více

Vaše trvalé bydliště se nachází:

- a) na vesnici (uveďte, prosím, název vsi).....
- b) ve městě (uveďte, prosím, název města).....

1) Jak dlouho jste již nezaměstnán/nezaměstnána ?.....

2) Byl/byla jste již v minulosti nezaměstnán/nezaměstnána ?

- a) ano
- b) ne

3) V domácnosti, ve které žijete, jste nezaměstnaný/á pouze Vy ?:

- a) ano
- b) ne

4) Myslíte si, že patříte mezi skupinu nezaměstnaných, kteří jsou více ohroženi nezaměstnaností ?

- a) rozhodně ano (napište, prosím, stručně důvod).....
- b) spíše ano (napište, prosím, stručně důvod).....
- c) rozhodně ne (napište, prosím, stručně důvod).....
- d) spíše ne (napište, prosím, stručně důvod).....

5) Považujete skutečnost, že jste nezaměstnaný/á za osobní selhání?

- a) rozhodně ano (napište, prosím, stručně důvod).....

- b) spíše ano (napíšte, prosím, stručně důvod).....
 - c) rozhodně ne (napíšte, prosím, stručně důvod).....
 - d) spíše ne (napíšte, prosím, stručně důvod).....
- 6) Za jakou dobu předpokládáte, že nastoupíte do nového pracovního poměru?
- a) do 3 měsíců
 - b) do 6 měsíců
 - c) do 1 roku
 - d) za dobu delší než 1 rok
- 7) Domníváte se, že je venkov problematičtější (oproti městu) vzhledem k možnosti nalézt zaměstnání?
- a) rozhodně ano
 - b) ano
 - c) rozhodně ne
 - d) ne
 - e) nevím
- 8) Kolik kilometrů jste ochotni denně dojíždět do zaměstnání ?
- a) 0 km
 - a) do 10 km
 - b) do 20 km
 - c) do 30 km
 - d) do 40 km
 - e) do 50 km
 - f) více než 50 km
- 9) Přemýšleli jste někdy o změně bydliště kvůli lepší pracovní příležitosti?
- a) ano
 - b) ne
- 10) Počet pracovních míst v litomyšlském regionu se (dle Vašeho názoru) za poslední dva roky:
- a) spíše zvýšil
 - b) zvýšil
 - c) spíše snížil
 - d) snížil
 - e) zůstal stejný
 - f) nevím
- 11) Litomyšlský region je dlouhodobě (dle Vašich zkušeností) oproti většině regionů v ČR postižen nezaměstnaností :
- a) výrazně více
 - b) více
 - c) přibližně stejně

- d) výrazně méně
- e) méně

Uved'te, prosím (pokud máte zájem) Vaše doplňující názory a postřehy
k nezaměstnanosti:

.....

.....

.....

Ještě jednou děkuji za Váš čas věnovaný vyplnění tohoto dotazníku !